

Naar de finish

Een overzicht van
de resultaten van
het vierde jaar
Zuyd Innoveert
2016-2017

Naar de finish

Een overzicht van de resultaten
van het vierde jaar Zuyd Innoveert
2016-2017

Kernteam Zuyd Innoveert

Zuyd
oktober 2017

Inhoudsopgave

Voorwoord Kitty Kwakman	4	Presentatie projecten ZIP maart 2016	44
Van start... tot finish? Kathleen Schlusmans, Wim Gijselaers	6	Ruimtes in de zorg Faculteit Gezondheidszorg	45
Presentatie projecten ZIP oktober 2015	10	Entrepreneurship Zuyd Lab Faculteit Commercieel en Financieel Management	49
Student-GO Faculteit Bèta Sciences and Technology	11	Vertaalbeheersysteem voor het vertaalonderwijs Faculteit International Business and Communication	53
Innovatieve belevenissen Daelzicht Faculteit Gezondheidszorg	15	Safe & Sound Faculteit Gezondheidszorg	57
Klinisch redeneren: Script Concordance Testing Faculteit Gezondheidszorg	19	Excellent Chemistry Faculteit Commercieel en Financieel Management	61
Marketing 2.0 Faculteit International Business and Communication	23	Presentatie project ZIP oktober 2016	66
Van klassiek probleem tot samen aan het werk Faculteit van de Kunsten	27	Interdisciplinair onderzoeksatelier (Dear Hunter) Faculteit van de Kunsten	67
FeedbackFruits Dienst Onderwijs en Onderzoek	31	Zuyd Innoveert geëxporteerd Ingeborg Janssen Reinen	72
Spirit of Youth Faculteit Sociale Studies en Educatie	35	Nawoord en dankwoord Dominique Sluijsmans en Marcel van der Klink	76
De Toetsing Getoetst Faculteit Hotel en Facility Management	39	Colofon	84

Voorwoord

Het studiejaar 2016-2017 is het laatste jaar van het programma Zuyd Innoveert en daarmee is deze uitgave ook de laatste in de reeks van publicaties waarin de resultaten van de diverse innovatieprojecten worden beschreven.

Het kernteam Zuyd Innoveert heeft in de loop van het programma een mooie traditie opgebouwd van verslaglegging van resultaten met inbreng van alle betrokkenen en in een fraaie vormgeving. Zo ook in deze publicatie waarin u informatie vindt over de projecten in het afgelopen studiejaar en de resultaten daarvan. Projectleiders doen verslag van hun projecten en hun leerervaringen, en geven adviezen aan collega's. Faculteitsdirecteuren reflecteren op het belang van het project voor hun faculteit. Leden van de stuurgroep, het programmamanagement en een oud-lid van de klankbordgroep komen aan het woord; zij kijken terug en geven een inkijkje in de door hen geleerde lessen in al die jaren van innoveren.

Zuyd Innoveert is als een programma ontworpen voor vier jaar. Voorafgaande aan de start heeft een gedegen voorbereiding plaatsgevonden. Onze lectoren Marcel van der Klink en Dominique Sluijsmans hebben hierin een cruciale rol vervuld en hebben mijn verzoek om gedurende het programma de rol van programmamanager aan te nemen met verve en veel passie voor onderwijs en innovatie vervuld. Veel dank Marcel en Dominique!

De aanleiding vier jaar geleden om een innovatieprogramma te starten was de basisgedachte dat onderwijs voortdurend in beweging is, en dat tegelijkertijd de tijd en ruimte om die beweging vorm te geven door docenten wordt gemist. Ook wilden wij ruimte voor de eigen ideeën en wensen van docenten. Er wordt veel van buiten en bovenaf opgelegd, terwijl de kwaliteit van het onderwijs vooral door docenten wordt bepaald, in de interactie met studenten. We wilden vooral

docenten de kans geven om zelf aan de slag te gaan vanuit eigen idee en initiatief, en hen de gelegenheid bieden ideeën daadwerkelijk uit te voeren. Een leuke ontwikkeling in het programma was dat ook studenten gingen participeren.

Alle projecten zijn daarom anders. Er is zeker een rode draad te vinden: in alle verhalen over de projecten spat het plezier van het papier af. Een eigen project levert klaarblijkelijk veel inspiratie en energie op. Een andere rode draad die door de verhalen heen te lezen valt, is dat innovatie aan het denken zet. En aan het praten, over wat je wilt veranderen en waarom. Wat daarvoor nodig is. Wat je studenten wilt meegeven en wat studenten nodig hebben. De discussie over onderwijs en over wat goed onderwijs is en wat dit voor studenten betekent, krijgt daarmee een impuls. En dat is wat mij betreft heel belangrijk, want de dialoog daarover moeten we blijven voeren en voeren.

Ik dank allen die een rol hebben vervuld in dit programma in de afgelopen jaren hartelijk voor hun inzet en bijdrage. Natuurlijk kost innovatie extra tijd en energie en lukt niet alles. Ook daar geven de publicaties inzicht in. Maar dat voert niet de boventoon. Ik heb met veel belangstelling meegekeken en met plezier gezien hoe dit programma uitgroeide tot een vruchtbaar programma. Veel opleidingen en alle faculteiten hebben meegedaan, en ook dat is een prachtig resultaat.

Na vier jaar te hebben geïnvesteerd in innovatieprojecten binnen de brede context van het onderwijs, is nu een nieuwe fase aangebroken. De basisgedachte waar Zuyd Innoveert ooit mee begon, geldt nog steeds. Zuyd kiest daarbij voor één focus: de studeerbaarheid van het curriculum middels het programma Succesvol Studeren. Waar Zuyd Innoveert voorlopers inspireerde om zelf innovatieprojecten op te zetten, gaat Succesvol Studeren samen met teams aan de slag in het hart van het onderwijs. Door ondersteuning on the job, professionalisering, en de toegankelijkheid van extra expertise werken we aan door de opleiding zelf geformuleerde ambities. Daarnaast zal de mooie traditie van kennisdeling die Zuyd Innoveert heeft opgezet worden voortgezet. Zodat we van elkaar kunnen leren en elkaar blijven inspireren in het realiseren van goed onderwijs voor onze studenten.

We nodigen de voorlopers die participeerden binnen de Zuyd Innoveert-projecten van harte uit om hun energie, gedrevenheid, opgedane kennis en ervaringen de komende vier jaar ook hiervoor in te zetten.

Kitty Kwakman,
Lid College van Bestuur
oktober 2017

Van start ...

Kathleen Schlusmans

Kathleen Schlusmans is hoofd van het Expertisecentrum Onderwijs en Professionalisering bij de Open Universiteit in Heerlen. Als lid van de stuurgroep van Zuyd Innoveert was ze vier jaar lang betrokken bij het innovatieprogramma. Ze kijkt terug op een interessante en leerzame periode.

Op welke manier bent u betrokken geweest bij Zuyd Innoveert?

"Toen Zuyd Innoveert startte, gaf ik nog leiding aan een innovatieprogramma binnen de Open Universiteit. Marcel is een oud-collega met wie ik veel heb samengewerkt en hij vroeg me mee te denken over het programma voor Zuyd. Als stuurgroep bespraken we de inhoud van het programma met Marcel en Dominique. Wat zijn we van plan? Wat gaan we doen? We hielden ze als het ware een spiegel voor. Na elk jaar bespraken we wat er allemaal was gebeurd en hoe het vervolg eruit ging zien. Daarnaast waren we als stuurgroep ook bij lerende audits aanwezig. Ook daar was het onze taak om kritisch te reflecteren, weer die spiegel voorhouden dus. Eigenlijk hebben we als stuurgroep niet zozeer gestuurd, maar meer gereflecteerd!"

Wat is u vooral bijgebleven van vier jaar Zuyd Innoveert?

"Het enthousiasme van de docenten! De passie van de mensen die de projecten deden, vond ik inspirerend. Vooral bij de kleinere projecten zag je zó veel gebeuren. Zuyd Innoveert maakte energie vrij binnen de hogeschool. Daarnaast vond ik het mooi om te zien hoe studenten betrokken werden bij de projecten. En bij veel projecten zag je een duidelijke link naar het werkveld. Bij de universiteit is die link vaak minder duidelijk. Dat zette mij aan het denken: hoe kun je de praktijk ook meer in de universiteit krijgen?" Kathleen lacht: "Ja, ik zat er om kritische vragen te stellen, maar je neemt er natuurlijk ook wat van mee. Je krijgt een blinde vlek als je alleen maar binnen je eigen muren blijft. Het is goed om af en toe te zien dat dingen ook anders kunnen. Het was voor mij leerzaam om mee te kijken naar wat er binnen Zuyd allemaal gebeurt!"

Wat heeft Zuyd Innoveert vooral opgeleverd voor Zuyd volgens u?

"Als ik terugkijk op vier jaar Zuyd Innoveert, zie ik dat het programma als een katalysator heeft gewerkt. Het innovatieprogramma heeft iets in gang gezet, maar... dat moet wel neerdalen in de organisatie. Het blijvende effect, de duurzaamheid van een innovatieprogramma, is nog steeds een probleem. Niet alleen bij Zuyd, maar bij alle onderwijsinstellingen. Als de extra aandacht en het extra geld voor innovatie wegvalt, zie je dat het werk van alledag weer alle energie opslokt. Misschien moet je een vervolg van Zuyd Innoveert in de structuur inbedden, zodat docenten voortdurend bezig kunnen zijn met innovaties. En niet alleen maar tijdens één project. Eigenlijk zou je over twee jaar moeten kijken waar Zuyd Innoveert de kiem voor is geweest. Wat er nog over is gebleven van Zuyd Innoveert. En misschien is dat alleen het enthousiasme van de docenten. Maar dat is al zo waardevol!"

... tot finish

Wim Gijsselaers

Wim Gijsselaers is hoogleraar Onderwijskunde bij de Universiteit Maastricht en lid van de stuurgroep Zuyd Innoveert. Al sinds de jaren '80 houdt hij zich bezig met onderwijsvernieuwing, verandermanagement en innovatiemanagement. Na diverse experimenten op verschillende onderwijsinstellingen denkt hij nog steeds na over de vraag: is dat wel te managen, een innovatieproces? Een belangrijke vraag, zeker nu het programma Zuyd Innoveert ten einde loopt.

Is Zuyd Innoveert geslaagd volgens u?

"Als je aan de slag gaat met innoveren, is het belangrijk er geen extra taak van te maken. Medewerkers hebben het al druk genoeg! De kunst is om innovatie juist een drijvende kracht te laten zijn. Hoe je dat doet? In een grote organisatie zijn altijd individuen te vinden die van nature nieuwsgierig zijn naar verandering. Naar hen moet je op zoek en ze faciliteren bij het vormgeven van hun ideeën. Door ze te steunen met geld, tijd en expertise, door de bureaucratie bij ze weg te halen, door ze in contact te brengen met gelijkgestemden én door je waardering uit te spreken. Dat is bij Zuyd Innoveert allemaal heel goed gelukt. Docenten grijpen het programma aan om erkenning te krijgen voor iets waar ze al mee bezig waren. Dat werkt: eigenaarschap."

Hoe kunnen we de innovatie vasthouden?

"Onderwijsinstellingen hadden eeuwenlang het monopolie op kennis. Je moest naar de hogeschool of universiteit, want daar zat de hoogleraar. Nu is er Google ... Dat verandert alles! Natuurlijk kun je niet volledig afgaan op techniek en blijft onderwijs zeker nodig. Maar de vraag is wel op welke manier. Je moet docenten helpen in het onderwijs antwoorden te vinden op die vraag. Continu, als een doorlopend proces. Natuurlijk zijn er de individuen die van zichzelf al met vernieuwing bezig zijn, maar de meesten zijn nog onvoldoende getraind om met hun vakgebied te spelen. Voor hen is het nog lastig overzicht te hebben: wat betekent hun vak voor studenten en de praktijk van nú? Wat dat betreft kunnen we veel leren van de technologie. In die branche is innoveren een vast onderdeel van het dagelijkse werk en zijn ze altijd op ontdekkingstocht. Dat is de koers die we ook in het onderwijs moeten varen: accepteren dat we veel niet weten en blijvend op onderzoek uitgaan. Ideeën uittesten, risico's durven nemen en continu om ons heen kijken."

Welk advies heeft u voor Zuyd?

"Als je innoveren een vast onderdeel van je organisatie wilt maken, moet je balanceren tussen regels en vrijheden. Regels en structuren heb je nodig om simpelweg productie te draaien. Maar om echt tot bloei te komen, hebben docenten ook zelfstandigheid nodig. Als mensen zich verantwoordelijk voelen, gaan dingen namelijk veel meer vanzelf. Denk maar aan het verkeer: als je een rotonde aanlegt waar eerst verkeerslichten stonden, ben je de files kwijt. Natuurlijk heeft Zuyd zelf ook te maken met regels, namelijk van de overheid. Daarvoor geldt eigenlijk hetzelfde. Mijn advies is: laat stoplichten zoals accreditaties, visitaties en jaarverslagen, de innovatiekracht die je net hebt aangeboord niet stilleggen. Ons doel is jonge mensen helpen ontwikkelen. En om dit doel te bereiken moet je soms de regels doorbreken."

ZIP-ronde oktober 2015

Na de Zuyd Innoveert Pitch in oktober 2015 zijn acht projecten goedgekeurd en in de loop van het studiejaar 2015-2016 gestart. Op de volgende pagina's vertellen de projectleiders over de resultaten van deze projecten.

Student-GO

Projectleider **Jim Odekerken**
Faculteit **Bèta Sciences and Technology**

Student-GO

“We geven studenten letterlijk en figuurlijk ruimte. Een fysieke plek, in de vorm van een lokaal dat helemaal voor hen is. Daar werken ze aan hun studie, ze helpen elkaar en zorgen op zijn tijd ook voor de nodige ongein. Dat hoort erbij, zo ontstaat saamhorigheid. Daarnaast geven we ze de ruimte om verantwoordelijkheid te nemen over hun eigen studie. Wat weten ze al? Waar hebben ze nog vragen over? De studenten kunnen ons op elk moment vragen stellen. Lopen ze ergens tegenaan, dan is het niet raar om speciaal voor dat onderdeel een extra uitleg in te lassen. Ook al is dat op vrijdagmiddag. Dat doen we.” Jim Odekerken, docent bij de opleiding Applied Science en projectleider van het project Student-GO koos met vier collega’s voor een andere manier van lesgeven. “Met een klein team verzorgen we alle lessen. Dat maakt dat we de studenten en hun achtergrond goed kennen. En de studenten kennen ons. Ze weten ons te vinden.”

Wat was de aanleiding voor het project?

Jim vertelt: “Bij Applied Science zien we jaarlijks een groep studenten die het eerste jaar niet haalt. Een deel van deze uitvallers schrijft zich voor het einde van het schooljaar uit om zo het volgende jaar nog een keer het eerste jaar te kunnen doen. Slechts vijftien procent van deze herinschrijvers haalt uiteindelijk de propedeuse. Dat komt mede doordat veel herinschrijvers aan hun tweede poging starten zoals ze het eerste jaar zijn geëindigd. Ze hebben er gewoon te weinig voor gedaan. Het gevaar is dat deze studenten denken dat ze tijdens de tweede poging met weinig inspanning wél hun punten halen. Want ze hebben het toch al een keer gedaan? Die mentaliteit moesten we veranderen.”

Waar staan jullie nu?

Om het rendement van de herinschrijvers te vergroten, kozen de docenten voor een andere benadering. Jim: “We besloten gebruik te maken van de faciliteiten die we hebben op de Brightlands Chemelot Campus. We hebben de herinschrijvers hier bij elkaar gezet; niet meer tussen de andere eerstejaars. We stelden een klein docententeam samen, veranderden onze lessen in meer vraaggestuurd onderwijs en we hielden de hele dag onze deur voor ze open. Van tevoren maakten we de studenten duidelijk dat we het dit jaar anders gingen doen. Wil je je propedeuse halen, dan verwachten we inzet. Wij helpen je, maar jij moet het doen. Heb je vragen, kom naar ons toe.” Jim lacht: “Inmiddels voelen we ons naast docent ook coach en zelfs af en toe afdelingspsycholoog. We hebben daarvoor training gehad, om goed om te kunnen gaan met wat er allemaal op je afkomt in die nieuwe rol.”

Faculteitsdirecteur Bert Schroën (Bèta Sciences and Technology)

Wat is het belang van dit project voor de faculteit?

“Wat we bij dit project hebben gezien, is dat de vooraf gewenste resultaten ruimschoots zijn gehaald. Een grote groep studenten is aan boord gebleven; de uitval is aanzienlijk lager. Dat is bereikt door onder andere te sleutelen aan de fysieke omgeving. Studenten zaten dicht bij de beroepspraktijk en kregen een eigen leer- en werkomgeving. Een eigen community waarin ze elkaar controleerden en hielpen. Door de combinatie van de nabijheid van de beroepspraktijk en de eigen community voelden studenten zich meer *young professionals* dan voorheen. Mèt een overeenkomstige werkhouding en moti-vatie.” Volgens Bert Schroën heeft het project inzicht gegeven in een manier om uitval te verminderen. “We gaan kijken of en hoe we deze aanpak ook bij andere opleidingen kunnen toepassen. Daar zie ik zeker mogelijkheden voor!”

Wat heeft het project opgeleverd voor de faculteit?

“Het project met de herinschrijvers was een daverend succes. In plaats van 15 procent haalde ineens 85 procent het eerste jaar en zijn ze op weg naar hun propedeuse! Daarnaast bleek dezelfde aanpak ook succesvol met groepen van de mbo- en vwo-instroom. Enthousiast lieten we ook een reguliere havo-instroom aan de slag gaan, dit keer met vijf collega’s in plaats van vier (in verband met lesverplichtingen in Heerlen). Maar dat werkte anders; de uitval bleef relatief hoog. Deels door de versnipperde aanwezigheid van de docenten en deels door de andere insteek van de studenten. De havo-instroom heeft dus weer een andere benadering nodig dan de herinschrijvers en mbo- en vwo-instroom. Een voordeel van deze wijziging in aanpak is wel dat we erachter zijn gekomen waarom een bepaalde student uitvalt. En we weten wat de randvoorwaarden zijn voor het functioneren van dit concept. Eerder werd vaak gedacht dat de uitvallende student het niveau gewoon niet aankon, maar nu zie je dat er vaak veel meer speelt dan capaciteit en motivatie. Ook daar kun je dan beter op inspelen. Voor de faculteit is het goed om te zien welke kansen én valkuilen er zijn bij deze werkvorm.”

Wat heb je geleerd van het project?

“Eigenlijk zie ik nu pas hoeveel samenhang er is tussen individuele vakken. Dat klinkt raar, want natuurlijk hangen alle vakken samen. Maar als je alleen je eigen vak geeft, weet je als docent niet goed wat bij andere vakken wordt uitgelegd. Met deze werkvorm kun je veel makkelijker linken tussen de vakken. Weet je nog dat we dat vorige week bij dat vak hebben gezien? Voor studenten wordt die link dan ook duidelijker.”

Hoe verankeren en/of implementeren jullie de resultaten?

“Hier op de Brightlands-campus blijven we in elk geval op deze manier werken. Binnen de faculteit is nu de vraag ontstaan in hoeverre we alle instroom van onze opleiding hier moeten plaatsen. In elk geval hoop ik dat we hebben laten zien dat individualisering in plaats van generalisering werkt. En dat er vaak meer speelt bij een student dan wij op het eerste oog zien.”

Welk advies geef je mee aan collega's die ook hun onderwijs willen innoveren?

“Phoe, moeilijk!” Jim kijkt naar de foto's van de studenten die in zijn kantoor hangen. “Voor hen doe je het allemaal. Het kost veel energie om je onderwijs te veranderen. Je moet ook echt mensen om je heen verzamelen met wie het klikt. Maar als het dan lukt, als studenten zelfs een petitie starten om op de Brightlands-campus les te mogen blijven volgen in plaats van in Heerlen... Tja, daar krijg je zo veel energie van!”

Meer info?

E-mail jim.odekerken@zuyd.nl

Innovatieve belevissen Daelzicht

Projectleiders **Jeanne Heijkers**
Faculteit **Gezondheidszorg**

Innovatieve belevenissen Daelzicht

Jeanne Heijkers, docent Ergotherapie, houdt zich graag en veel bezig met ondersteunende technologie in de zorg. "Daarmee bedoel ik alles wat mensen kan helpen om zo goed mogelijk zelfstandig te functioneren. Alles wat de kwaliteit van leven kan verbeteren. Dat kan variëren van een aangepaste lepel tot een complete robot. Je kunt je voorstellen dat voor zulke ondersteunende technologie interdisciplinaire samenwerking noodzakelijk is. Maar toch blijven onze studenten vaak binnen de eigen opleiding cirkelen. Toen de vraag van Daelzicht kwam, zagen we gelijk kansen. Studenten van de faculteiten Gezondheidszorg, Bèta Sciences and Technology en de Kunsten gingen samen aan de slag voor Daelzicht."

Wat was de aanleiding voor het project?

Een vraag vanuit Daelzicht, een zorgorganisatie voor mensen met verstandelijke beperking, vormde de aanleiding voor het project. Jeanne, projectleider van het ZIP-project: "Daelzicht was op zoek naar nieuwe manieren van dagbesteding en wilde daarvoor samenwerken met kennisinstellingen. Daelzicht wilde met studenten, docenten, medewerkers en bewoners samen komen tot innovatieve projecten die bewoners een betere beleving kunnen bezorgen. Om voor hen een meer aansprekende dagbesteding te realiseren. Voor ons was dit een uitgelezen kans om zorg en techniek te combineren en samenwerking tussen opleidingen en faculteiten te stimuleren. En waar kun je nou beter interprofessioneel leren werken dan in de praktijk?"

Faculteitsdirecteur Raymond Clement (Gezondheidszorg)

Wat is het belang van dit project voor de faculteit?

Een reactie van de faculteitsdirecteur op het belang van dit project – en andere projecten - voor de faculteit Gezondheidszorg staat op pagina 59.

Waar staan jullie nu?

"Het hoofdthema van Daelzicht was: mensen meer laten bewegen. Twee groepen studenten kregen de opdracht een beweegtuin, park, toestel, interface of wat dan ook te realiseren. In elk geval iets wat deze mensen stimuleert om te bewegen. Elke groep bestond uit studenten en docenten van de opleidingen Ergotherapie, Engineering en Communication and Multimedia Design. Een groepje heeft inmiddels een prototype gemaakt van hun idee. Het is een beweegboom die van alles kan. Er hangen voorwerpen in die mensen interessant vinden, de boom beweegt naar boven en naar beneden en ze hebben gebruikgemaakt van licht en geluid. Het andere groepje heeft onderzoek gedaan en is werktekeningen gaan maken. In de gymzaal gaan ze een wand creëren die uitnodigt tot meer bewegen. Door bijvoorbeeld balspelletjes, lichtjes, een voelbak en grote legpuzzels. Ze hebben ervoor gekozen om dat allemaal in één thema te gieten: de zee. De wand wordt een boot. Nog een leuke aanvulling: studenten van roc Gilde Opleidingen gaan de boot daadwerkelijk bouwen. Een belangrijk detail is dat de teams volgens de principes van User Centered Design hebben gewerkt en dus alles in samenspraak met bewoners en medewerkers van Daelzicht hebben gemaakt."

Wat heeft het project opgeleverd voor Zuyd?

Jeanne merkt dat het project als een soort katalysator voor samenwerking heeft gezorgd. "De opleidingen zijn zich veel meer bewust van de meerwaarde van samenwerking tussen studenten en docenten met een totaal andere achtergrond, namelijk techniek, zorg en ontwerpen. Het besef dat we elkaar kunnen versterken is duidelijker aanwezig. Er zijn nu gesprekken over het samenvoegen van minoren van verschillende opleidingen, het belang daarvan wordt meer gezien."

Wat heb je geleerd van het project?

Jeanne heeft vooral geleerd dat het enthousiasme van mededocenten, studenten, medewerkers en cliënten bijzonder motiverend werkt. Maar ze heeft ook geleerd dat ze geduld moet hebben: "Wat me het meest is tegengevallen, is dat we het project niet ingebed kregen in de structuur. Elke opleiding heeft zijn eigen roosters en tijden voor projecten. Het bleek ontzettend lastig om de studenten tegelijkertijd te kunnen laten werken aan hun opdracht." Jeanne denkt even na en vervolgt: "Een positief effect van het project is dat je door de samenwerking met andere opleidingen en Daelzicht 'spontaan' leert. Je leert dingen die je niet kunt vastleggen of toetsen, je leert gewoon wat er gebeurt als je gaat samenwerken met elkaar. Dat is mooi om te zien!"

Hoe verankeren en/of implementeren jullie de resultaten?

“We willen ervoor zorgen dat we nieuwe projecten goed ingebed krijgen in de opleidingen. Dat hadden we dit jaar al willen doen, maar dat lukte niet. Onze uitdaging is om een periode te vinden van bijvoorbeeld tien weken, waarin we tweedejaarsstudenten van de verschillende opleidingen tegelijkertijd ruimte kunnen geven voor een dergelijke opdracht. Ook merkten we tijdens het project dat studenten van de verschillende opleidingen het moeilijk vinden om elkaar te begrijpen. Net alsof ze een andere taal spreken. En de manier van werken verschilt enorm. Dat hoort bij het leerproces natuurlijk, maar we hebben wel een paar do's en don'ts opgesteld. Zo kan samenwerking tussen opleidingen in de toekomst misschien iets soepeler verlopen!”

Hoe heb je de lerende audit ervaren?

“Ja, wel goed. We waren met drie projectgroepen en we vertelden wat we aan het doen waren. Jammer dat er maar weinig projecten aan deelnamen. Wat ik wel ontdekte, was dat we allemaal min of meer tegen dezelfde problemen aanlopen tijdens een project. En dat ook de andere projectgroepen merkten dat er toch nog vaak enige weerstand is tegen vernieuwingen.”

Meer informatie?

E-mail jeanne.heijkers@zuyd.nl

Blog <https://zipdaelzicht.wordpress.com>

Website (met do's en don'ts) <http://rogerschoenmaekers.nl/wp/>

Klinisch redeneren: Script Concordance Testing

Projectleider **Evelien van Limbeek**
Faculteit **Gezondheidszorg**

Klinisch redeneren: Script Concordance Testing

Een medisch-professional komt binnen, ziet een cliënt, vraagt wat gegevens op en 'hup': daar is de diagnose. Wat er tussentijds in het hoofd van die professional gebeurt, is een groot raadsel. Ook voor de stagiairs die met hem of haar meelopen. "Erg frustrerend", weet Evelien van Limbeek, docent en onderzoeker bij de Academie Verloskunde Maastricht. "Om het 'klinisch redeneren' dat in de hoofden van professionals gebeurt inzichtelijk te maken, gingen we in gesprek met andere opleidingen. Script Concordance Testing bleek de oplossing."

Wat was de aanleiding voor het project?

"Zorg houdt onzekerheid in", vertelt Evelien. "Als je een cliënt voor je neus hebt, is er vaak niet één juist antwoord, maar zijn er verschillende mogelijkheden. En sterker nog: het antwoord dat de ene professional goed vindt, vindt de ander misschien niet zo goed. Zeker studenten – die gewoon willen weten wat het juiste is – moeten daarmee leren omgaan. We wilden ze in een vroeg stadium laten kennismaken met de bijbehorende competentie: klinisch redeneren. Juist al in de schoolsetting, zodat ze in de stage volop kunnen oefenen."

Waar staan jullie nu?

In de zoektocht naar een manier om klinisch redeneren met studenten te oefenen, vond Evelien vanuit de opleiding Verloskunde verbinding met de opleiding Verpleegkunde, de master Advanced Nurse Practitioner en met het lectoraat Professioneel Beoordelen. Hier leefde dezelfde wens. Evelien: "Om goed klinisch te kunnen redeneren heb je praktijkervaring nodig. Door situaties mee te maken ga je 'vanzelf' patronen herkennen die horen bij bepaalde ziektebeelden. Bij de master Advanced Nurse Practitioner hadden ze in een eerder project al geëxperimenteerd met Script Concordance Testing (SCT). Studenten krijgen daarbij een aantal casussen en ze volgen een fictieve professional in zijn zoektocht naar de best passende diagnose, in te zetten diagnostiek of het meest geschikte beleid. Er komt telkens aanvullende informatie bij over de situatie van de cliënt en steeds volgt de vraag: hoe waarschijnlijk is de hypothese van de professional? Van tevoren heeft een groep echte professionals dezelfde casussen gemaakt en hun antwoorden en redeneringen worden naast die van de studenten gelegd. We kwamen tot de conclusie dat deze toetsvorm een uitstekend onderwijsmiddel kan zijn. Op dit moment ontwikkelen we verschillende casussen en kijken we naar geschikte toepassingsvormen in het onderwijs."

Faculteitsdirecteur Raymond Clement (Gezondheidszorg)

Wat is het belang van dit project voor de faculteit?

Een reactie van de faculteitsdirecteur op het belang van dit project – en andere projecten - voor de faculteit Gezondheidszorg staat op pagina 59.

Wat heeft het project opgeleverd voor Zuyd?

"Binnen Zuyd zijn we nog niet zo goed in het gebruikmaken van elkaars expertise", knipoogt Evelien. "Het is goed dat we daar op faculteitsniveau in elk geval mooie stappen mee maken. We ontwikkelen de casussen nu met drie opleidingen en die samenwerking blijkt heel waardevol. Juist omdat we inhoudelijk minder kennis hebben van elkaars vakgebied, kunnen we elkaar goed helpen. Want als ik het niet begrijp, snapt een student het dan wel? Een ander positief element van de samenwerking is dat er veel energie vrijkomt. Als je met veel gelijkgestemden aan iets werkt, geeft dat echt een impuls aan je project!"

Wat heb je geleerd van het project?

"Ik heb geleerd en gezien hoe lastig het is om af te stappen van iets wat je al jaren doet. De casussen die we nu met de docenten ontwikkelen, moeten uiteraard een bepaalde onzekerheid bevatten. Dat is de kern van SCT. Maar als je gewend bent multiple-choicevragen te maken, dan is dat enorm omdenken. Bij multiple choice is een vraag met onzekerheden gewoon een slechte vraag. Daar zit dus een uitdaging: het omdenken."

Hoe verankeren en/of implementeren jullie de resultaten?

"We hebben een handleiding geschreven voor SCT, zodat bijvoorbeeld de opleidingen Fysiotherapie of Ergotherapie er ook mee aan de slag kunnen. In die handleiding staan richtlijnen voor het schrijven van casussen, maar ook voor het selecteren van de groep professionals die de casussen maakt. Het gaat er uiteindelijk om dat je inzicht biedt in hun denkprocessen, dus je moet deze mensen zorgvuldig selecteren. Hoe we die handleiding precies beschikbaar maken bespreken we binnenkort met het lectoraat."

Hoe heb je de lerende audit ervaren?

“Ten eerste was het heel leuk om te horen waar anderen mee bezig zijn. Je werd in de gelegenheid gesteld feedback op elkaar te geven en daar wordt een plan altijd beter van. Wat ik vooral heel leuk vond, is dat er vanuit allerlei hoeken herkenning was bij ons project. We zaten aan tafel met bèta-opleidingen, economische opleidingen en nog andere richtingen waarbij helemaal niet klinisch geredeneerd wordt. Maar toch zeiden zij: ‘Die onzekere situaties, daar hebben onze studenten ook mee te maken!’ Dus wellicht dat we SCT nog wel verder kunnen verspreiden, ook buiten de faculteit Gezondheidszorg.”

Welk advies geef je mee aan collega's die ook hun onderwijs willen innoveren?

“Zoek naar mogelijkheden en wacht op het moment dat de kans op bestendigheid het grootst is. Bij een curriculumherziening bijvoorbeeld, of als een leerlijn wordt herzien”, adviseert Evelien. “In die situaties ontstaan échte mogelijkheden voor vernieuwing van je onderwijs.”

Meer informatie?

E-mail e.vanlimbeek@av-m.nl

Marketing 2.0

Projectleider **Ed Kleingeld**

Faculteit **International Business and Communication**

Marketing 2.0

“We wilden de *spirit* terugbrengen in het klaslokaal! Zowel voor studenten als docenten”, vertelt Ed Kleingeld, docent Marketing bij de opleiding International Business. Als projectleider van het ZIP-project Marketing 2.0 zocht hij afgelopen jaar met zijn collega’s naar manieren voor meer interactie in de lessen. “We hebben ervoor gekozen om dit jaar in de marketingvakken gebruik te maken van *flip the classroom*. Geen lange hoorcolleges meer, maar werkvormen waarbij we de interactie met de studenten opzoeken. We laten studenten naar ons toe komen. We gaan de discussie aan. Een heel andere manier van lesgeven. Dat was wel wennen voor de studenten en de docenten.”

Wat was de aanleiding voor het project?

“Mijn collega’s en ik merkten dat het in ons klaslokaal steeds passiever werd. De hoorcolleges kwamen niet meer over bij onze studenten. Alleen maar luisteren doen de meeste studenten tegenwoordig niet meer. Onze huidige manier van lesgeven bracht geen voldoening meer. Dan ga je jezelf natuurlijk afvragen wat je daaraan kunt doen. Hoe maken we de lessen weer leuker voor studenten én docenten? Daarbij kwam ook nog dat we op weg wilden naar een meer digitale leeromgeving: geen boeken meer in de klas. En we vroegen ons af of de onderwerpen die we nu bespreken in de lessen nog relevant genoeg zijn voor het toekomstige werkveld.” Ed lacht: “Toen we met deze speerpunten aankwamen bij Marcel en Dominique waarschuwden ze ons dat het wel erg ambitieus is om al die dingen binnen één ZIP-project te realiseren.”

Faculteitsdirecteur Jeanette Oostijen (International Business and Communication)

Wat is het belang van dit project voor de faculteit?

“Dit project is gestart vanuit een concrete behoefte van docenten. Dat vind ik erg mooi! De docenten misten de interactie in de lessen en gingen zelf uitzoeken hoe ze dat konden veranderen.” Jeanette Oostijen vindt het belangrijk dat docenten zulke initiatieven kunnen nemen. “Het is goed dat ze tijd nemen om te experimenteren met ideeën. En je ziet ook dat dit project werkt als een olievlek. Er ontstaat meer discussie binnen de opleiding, het inspireert andere docenten en het geeft ruimte voor nieuwe ideeën.”

Waar staan jullie nu?

“Nou, er zijn nog steeds boeken in de lessen. We kwamen erachter dat het realiseren van een digitale leeromgeving iets is wat je niet alleen voor je eigen opleiding moet doen. Inmiddels is Zuyd hiermee bezig voor de hele organisatie, dus de realiteit haalde ons op dit gebied in. Binnen het project lag voor ons uiteindelijk de focus volledig op de activerende werkvorm.” Ed denkt even na: “Dan kun je je afvragen in hoeverre dat innovatief is. In onderwijsland is het inderdaad niet grensverleggend, maar voor onze marketingvakken wel. We deden het gewoon niet! We hebben verschillende manieren onderzocht en kwamen tot de conclusie dat we binnen het huidige curriculum het principe *flip the classroom* het best en snelst konden inzetten. Studenten krijgen voorafgaand aan de lesinformatie, die ze doornemen in hun eigen tijd. In de les kiezen we dan een werkvorm waarin ze de informatie moeten gebruiken, toepassen of bespreken. Wij als docenten moesten ons andere vaardigheden eigen maken. Je kunt als docent moeilijker je les voorbereiden. Je weet niet met welke vragen studenten komen, je moet discussies leiden en sturen. Kortom, je krijgt een heel andere rol. In plaats van informatie naar studenten toe te duwen, laat je ze naar jou komen.”

Wat heeft het project opgeleverd voor de faculteit?

Ed merkt dat het project heeft geleid tot aandacht voor activerende werkvormen binnen de faculteit. “De discussie is ontstaan over hoe we nu lesgeven. Mensen zijn geprikkeld om te kijken op welke manieren dat anders kan. Wat zijn de mogelijkheden? Dat is mooi om te zien. Het is wel jammer dat de opleidingen nog erg op hun eigen eiland zitten. Opleidingen mogen van mij wel meer uitwisseling en verbinding zoeken met elkaar. Binnen de faculteit, maar ook buiten de faculteit. Het is toch zonde als iedereen op zijn eigen eiland het wiel opnieuw uitvindt.”

Wat heb je geleerd van het project?

“Onze plannen waren veel te ambitieus. Wat we allemaal wilden, was niet realistisch. Daar zijn we tijdens het project wel achter gekomen. Daarnaast heb ik geleerd dat het soms erg lang duurt voor je er dingen doorheen krijgt.”

Hoe verankeren en/of implementeren jullie de resultaten?

Ed ziet dat activerende werkvormen een belangrijk punt zijn gaan vormen in de curriculumherziening. “We gaan dit verder uitbouwen, opleidingsbreed. Daarvoor moeten we wel docenten trainen, zodat ze de vaardigheden hebben die de nieuwe werkvormen vereisen. Je eist van studenten een actieve houding, die moet je ze ook kunnen aanleren.”

Hoe heb je de lerende audit ervaren?

Een van de teamleden van Ed is naar de audit geweest. "De direct toegevoegde waarde hiervan is mij niet helemaal duidelijk. Zelf vond ik de begeleiding tijdens het project enigszins aan de magere kant. Maar goed, ik moet eerlijk zeggen dat we het zelf ook niet hebben opgezocht. Misschien ligt het ook daaraan!"

Welk advies geef je mee aan collega's die ook hun onderwijs willen innoveren?

Ed heeft gelijk een antwoord: "Zoek samenwerking! Ook buiten je opleiding en faculteit. En benchmark veel. Niet alleen binnen Zuyd, maar ook bij andere hogescholen en mbo-instellingen. Misschien zelfs wel bij middelbare scholen. Het is een speurtocht die je zelf moet opzetten, er gebeurt heel veel binnenskamers. Iedereen zoekt vaak naar dezelfde antwoorden, maar hét Ei van Columbus bestaat niet in het onderwijs. Je doelgroep leert op verschillende manieren en dat maakt het erg complex. Je kunt nooit één werkvorm kiezen die voor iedereen werkt."

Meer informatie?

E-mail ed.kleingeld@zuyd.nl

Van klassiek probleem tot samen aan het werk

Projectleider **Susanne van Els**
Faculteit **Kunsten**

Van klassiek probleem tot samen aan het werk

Conservatoriumstudenten zijn supergemotiveerd. Ze staan met hun instrumenten op en gaan ermee naar bed, vaak al vanaf hun vijfde jaar. Kun je zo'n groep studenten nog verrassen met je onderwijs? Susanne van Els weet het wel zeker. Als hoofd van de afdeling Klassieke Muziek aan het Conservatorium Maastricht greep zij Zuyd Innoveert aan om de traditionele structuren binnen muziekonderwijs op de schop te nemen. Ze neemt collega's van andere kunstopleidingen mee en is verrast hoe goed en snel het gaat. "Het onderzoekscentrum voor muziekonderwijs in Oslo stond vermeld van waar we mee bezig zijn. Toen wist ik: dit is wel bijzonder."

Wat was de aanleiding voor het project?

"Net als iedereen die hoofd is van een afdeling Klassiek, loop ik al jaren tegen een probleem aan", vertelt Susanne. Tot voor kort werkte zij bij een ander conservatorium, maar eind 2015 stapte ze over naar Zuyd. "Als musicus bereid je je voor op een concert, je speelt en je begint weer aan iets nieuws. Wij willen studenten zo goed mogelijk voorbereiden op die praktijk van projectmatig werken, maar dat botst standaard met het rooster van theorielessen." Een praktisch probleem dus, maar er speelt ook een didactisch probleem, vertelt ze. "Het kost studenten moeite om hetgeen zij in theorielessen leren toe te passen in hun spel. Het voelt als twee losse elementen, terwijl het natuurlijk juist vervlochten moet zijn."

Waar staan jullie nu?

Om deze jarenlange frustratie bij de wortel aan te pakken, startte Susanne begin 2016 een gedachtenexperiment. "Wat als we het hele curriculum eens omgooien om meer eenheid en samenhang te creëren? Iedereen binnen de opleiding raakte ontzettend geïnspireerd en ging direct aan de slag. Het is veel harder gegaan dan eigenlijk de bedoeling was. We hebben nu al enkele pilots afgerond en er staan er nog veel meer op stapel. Bij het orkestproject bijvoorbeeld hebben we een vrijwillige theorieles aangeboden. De studenten zaten er allemaal! Nu kijken we vooruit naar een liedproject, waarbij we vanaf het begin theorie en praktijk vervlechten. Als je studenten op deze manier benadert, ze eigenaar maakt van de lesstof, dan zoeken ze vanzelf verbinding tussen theorie en spel. De lesstof beklijft dan beter."

Faculteitsdirecteur Leo Swinkels (Kunsten)

Wat is het belang van dit project voor de faculteit?

"Het project dat Susanne van Els heeft opgezet en uitgevoerd omvat, anders dan de titel doet vermoeden, een groter perspectief dan enkel het hanteren van een andere jaarindeling. Essentieel is het onderzoek naar een werkwijze, organisatie en cultuur waarin samenwerking met derden beter en meer organisch ingericht kan worden. De samenwerking binnen de discipline muziek voor samenspel en orkestprojecten vraagt om een andere benadering van planning en organisatie. En dat geldt ook voor multidisciplinaire samenwerking met andere disciplines binnen en buiten de kunsten, zoals in de operaprojecten bijvoorbeeld. Daarbij is een ander vertrekpunt bij de inrichting van hoger muziekonderwijs fundamenteel." Leo Swinkels ziet hoe het project van Susanne van Els daarvoor de weg heeft gebaad. "Komend jaar zet zij haar werk kunsten-breed voort binnen de faculteit van de Kunsten."

Wat heeft het project opgeleverd voor de faculteit?

"We willen met het onderzoek niet alleen verbinding realiseren binnen de opleiding, maar binnen de hele faculteit", vertelt Susanne. "Ik ging daarom met collega's van de Toneelacademie naar de kunstenschool in Glasgow. Daar verenigen ze theater, muziek en dans. Na dat bezoek waren we ervan overtuigd: we hebben elkaars studenten echt iets te bieden. Dat gaan we dus proberen op poten te zetten."

Wat heb je geleerd van het project?

Susanne is blij verrast met de snelheid waarmee de betrokkenen haar uitgangspunten oppikten. "Wellicht doordat het onderzoek 'werkonderwijs' werd uitgevoerd", denkt ze. "Onderzoek, pilots en implementatie gingen hand in hand. Wat ik in elk geval heb geleerd, is dat het gewoon kan! En ook in zo'n korte tijd. Als je je bedenkt dat we nog maar net begonnen zijn, zijn er al heel vergaande consequenties. We zijn bijvoorbeeld pas begonnen met een studentinitiatief waarbij ik optreed als subsidiegever. Ik kom net uit een gesprek met studenten die een Mozartopera willen uitvoeren. Je praat dan echt op het hoogste niveau: wat is de urgentie van jullie product, wat gaan jullie met het budget doen en hoe ziet het publieksplan eruit? Dat is weer eens wat anders dan ondernemerschapslessen uit een reader!"

Hoe verankeren en/of implementeren jullie de resultaten?

"Ik ben inderdaad aan het nadenken over de verslaglegging. Een mooi afrondend stuk schrijven ligt voor de hand, maar het kan de boel juist ook weer stilleggen of zelfs voor controverse zorgen. En eigenlijk wil ik gewoon dat het onderzoek vooral doorgaat en dat het de gemeenschap in beweging brengt. Als de resultaten onmiddellijk terugvloeien in het onderwijs; is dat een veel grotere winst dan een publicatie."

Hoe heb je de lerende audit ervaren?

"Die bijeenkomst heb ik erg gewaardeerd. Het is een leuke gelegenheid om te reflecteren en je hebt veel aan elkaar. Ik kon daar heel fundamentele vragen neerleggen en even goed sparren, dat was erg fijn."

Welk advies geef je mee aan collega's die ook hun onderwijs willen innoveren?

"Ga regelmatig even terug naar de basis, naar natuurlijke situaties. Je kinderen opvoeden, in de straat iets organiseren of gemeenschappen creëren. We kunnen namelijk best wat vaker als 'gewone mensen' kijken naar ons onderwijs. Ons boerenverstand gebruiken en even uit die modus van onderwijzer stappen. Dat werkt heel verhelderend als je met nieuwe dingen bezig bent."

Meer informatie?

E-mail susanne.vanels@zuyd.nl

Website www.susannevanels.com, www.conservatoriummaastricht.nl

FeedbackFruits

Projectleider **Judith van Hooijdonk**
Dienst **Onderwijs en Onderzoek**

FeedbackFruits

“Je hoort het steeds vaker: feedback is belangrijk binnen het onderwijs. Het is een noodzakelijke competentie voor toekomstige professionals. Maar we kunnen niet verwachten dat studenten dit uit zichzelf beheersen. Op een goede manier feedback geven is iets wat je moet leren. En dat geldt ook voor feedback krijgen. Hoe ga je om met feedback? Wat doe je ermee?” Judith van Hooijdonk, adviseur ICT in het onderwijs onderzocht of de applicatie FeedbackFruits een goede manier is om feedback in het onderwijs te stimuleren. “FeedbackFruits is een webapplicatie die verschillende mogelijkheden biedt voor meer interactie en feedback in de lessen. Je kunt als student of docent gemakkelijk video's en documenten uploaden, denk aan opdrachten, informatie of lesstof. Degene die de video of het document bekijkt, kan bij een bepaald fragment of een moeilijke passage vragen stellen of opmerkingen toevoegen. Zo kun je op een eenvoudige manier elkaar gericht feedback geven.”

Wat was de aanleiding voor het project?

Het idee voor het ZIP-project kwam oorspronkelijk van een docent die FeedbackFruits had gezien op een beurs. Judith: “De docent vond dit echt iets om binnen Zuyd te gebruiken. Meer feedback uitwisselen tussen docenten en studenten én tussen studenten onderling. Het klonk zeker interessant, maar we wilden eerst zelf testen wat de applicatie voor ons kan betekenen. Dat leek ons wel een ZIP-project waard.”

Waar staan jullie nu?

“We zijn in 2016 begonnen met het uitzetten van de vraag: wie wil meedoen? In eerste instantie wilde van elke faculteit iemand meedoen, maar tijd, veranderingen en onzekerheden zorgden voor veel afhakers. Uiteindelijk hebben we bij drie opleidingen van de faculteiten ICT, International Business and Communication en Commercieel en Financieel Management pilots kunnen draaien. Die zijn inmiddels afgerond. Over het hele proces heb ik regelmatig geblogd. De betrokken docenten Fouad de Vries en Chris Kockelkoren, tevens projectmedewerkers, hebben kwalitatief onderzoek gedaan. Bovendien hebben we studenten een enquête laten invullen. De ervaringen waren over het algemeen positief, maar er waren ook een aantal kanttekeningen. FeedbackFruits is een makkelijke applicatie, heel gebruiksvriendelijk. Maar toch ... wil je feedback echt goed inzetten in het onderwijs, dan moet je studenten vanaf dag één dat ze binnenkomen daarmee 'opvoeden'. Het kost tijd en je moet het leren. Studenten zien niet onmiddellijk dat ze leren van feedback geven.”

Directeur a.i. Els Verhoef (dienst Onderwijs en Onderzoek)

Wat is het belang van dit project voor de faculteit?

“Zoals Judith al aangeeft, omvat het realiseren van feedback in ons onderwijs veel meer dan alleen het inzetten van een tool. Eigenlijk geldt dat voor veel tools: het is belangrijk steeds goed na te denken wat je precies wilt realiseren. En dan pas kijk je of ict-oplossingen daar extra effort aan kunnen geven.” Els Verhoef vindt het dan ook van groot belang dat een nieuwe applicatie zoals FeedbackFruits eerst onderzocht en getest wordt op de bruikbaarheid. “Te vaak worden applicaties te snel ingezet en blijken dan maar beperkt te worden gebruikt. In de nieuwe digitale leeromgeving moeten we daar meer systematisch aan werken. We moeten selectief kijken naar applicaties waar het onderwijs echt bij gebaat is. Het mooie is dat het huidige traject daar veel aandacht aan geeft.”

Wat heeft het project opgeleverd voor Zuyd?

Judith heeft het idee dat het nu duidelijker is binnen Zuyd dat er veel meer bij feedback komt kijken dan alleen het inzetten van een tool. “Als je een feedbackcultuur wilt, moet dat ook verankerd zitten in de onderwijsvisie. Het is ook de vraag of je voor feedback in het onderwijs met technologie wil werken. Of ga je het op een andere manier aanpakken? Technologie zorgt volgens mij uiteindelijk voor een vermindering van werkdruk. Maar docenten en studenten moeten er natuurlijk wel mee leren werken.”

Wat heb je geleerd van het project?

Tijdens het project liep Judith er vaak tegenaan dat het meekrijgen van docenten lastig is. “Dat heb ik misschien wel onderschat. Tijdsdruk bij docenten vormt een grote belemmering voor een innovatietraject. Als projectleider vond ik het ook erg moeilijk om docenten achter de vordren te zitten. Ik voelde me weleens bezwaard; je weet immers hoe druk ze het hebben.”

Hoe verankeren en/of implementeren jullie de resultaten?

“Op dit moment loopt bij Zuyd een aanbesteding voor een nieuwe digitale leeromgeving. Dat heeft nu voorrang. Later kijken we of FeedbackFruits een aanvulling vormt op deze nieuwe omgeving. Het project van Zuyd Innoveert heeft er wel voor gezorgd dat de mogelijkheid om feedback en peerfeedback te kunnen geven, opgenomen is in het eisen- en wensenoverzicht dat we hanteren bij de selectie van de digitale leeromgeving.”

Hoe heb je de lerende audit ervaren?

Judith was al eerder gestart met het project en zat tijdens de audit in de afrondende fase. “Het is interessant om te horen hoe anderen in hun project staan, maar we waren zelf al zo ver dat we er niet echt veel tips uit hebben meegenomen. Ik vind het idee van de audit heel goed, maar voor ons kwam het te laat in het project.”

Welk advies geef je mee aan collega's die ook hun onderwijs willen innoveren?

Er is volgens Judith één ding dat je goed moet beseffen voor je start: “Het kost tijd! In de projectaanvraag hebben wij veel te weinig uren ingepland. Wat je ook doet, het kost altijd veel meer tijd dan je denkt. Dat is niet erg, omdat je aan iets werkt wat je belangrijk en leuk vindt. Maar houd er rekening mee. En een andere tip: deel! Deel waar je mee bezig bent. Ik heb dat zelf gedaan via een blog en via nieuwsbrieven over ICT in het onderwijs. Laat mensen weten wat je doet.”

Meer informatie?

E-mail judith.vanhooijdonk@zuyd.nl

Blog <http://icto.community.zuyd.nl/tag/feedbackfruits/>

Spirit of Youth

Projectleider **Peggy Duckers**
Faculteit **Sociale Studies en Educatie**

Spirit of Youth

“Als jongeren hier voor het eerst komen, laten we ze zelf een paard kiezen. Ze lopen door de stal en weten verder niks over de paarden. Weet je dat ze altijd een paard kiezen dat qua karakter op hen lijkt? De opvliegende jongen kiest onbewust een temperamentvol paard. Het verlegen meisje kiest het schuchtere paard. Heel bijzonder vind ik dat. De paarden vormen een spiegel voor de jongeren. Het verzorgen en omgaan met de paarden leert de jongeren onder andere wat voor effect hun gedrag en hun reacties hebben. Op paarden én dus ook op mensen. Vaak zijn ze zich daar niet eens van bewust.” Peggy Duckers, docent Social Work, biedt sinds een jaar paardentherapie aan voor jongeren tussen 12 en 25 jaar. Samen met studenten (en paarden) begeleidt ze twee dagen per week jongeren uit jeugdzorg, gesloten inrichtingen en zwerfjongeren op een stoeterij in Amby.

Wat was de aanleiding voor het project?

“Eigenlijk liep ik al jarenlang met het idee voor Spirit of Youth rond. Al van kleins af aan ben ik zelf met paarden bezig. Tijdens rondreizen in Amerika heb ik gezien wat je met paarden kunt doen. Of beter: wat paarden voor mensen kunnen doen. Ook voor kinderen in de jeugdzorg en voor zwerfjongeren. Het geeft ze structuur, houvast en de paardentherapie helpt ze op zo veel verschillende manieren. Daarnaast merkte ik in het onderwijs dat studenten én docenten niet genoeg met de ‘echte wereld’ in contact komen. Maar Zuyd wil wel studenten afleveren die bekend zijn met de praktijk. Die weten wat ze te wachten staat. Die ondernemend, creatief en onderzoekend zijn.” Voor Peggy genoeg reden om een leer- en werkplek te creëren waar dit allemaal samenkomt. “Een plek buiten het klaslokaal waar veel gebeurt, veel te onderzoeken en ontdekken valt, waar theorie en praktijk samenkomen.”

Waar staan jullie nu?

“Het eerste half jaar zijn we vooral bezig geweest met het opzetten van het hele project. We hebben in Amby een stoeterij gevonden die bereid is om mee te werken. We hebben stichtingen voor zwerfjongeren en jeugdzorginstellingen benaderd om te bespreken welke jongeren baat kunnen hebben bij onze aanpak. We hebben het dan over jongeren die echt al heel veel hebben meegemaakt. Die het vertrouwen in hulpverlening en in onze maatschappij vaak kwijt zijn. Hoe vinden zij hun weg weer?” Peggy valt even stil. “De deelnemers kiezen trouwens zelf of ze hieraan mee willen doen. Het wordt ze aangeboden, niet opgelegd. Dat is belangrijk; eigen keuzes mogen maken.” Inmiddels begeleiden Peggy en een aantal studenten van de opleiding Social Work twee dagen in de week een tiental kinderen en jongeren. “Hopelijk wordt dat in de toekomst meer. We hebben

Faculteitsdirecteur a.i. Ruud van Heur (Sociale Studies en Educatie)

Wat is het belang van dit project voor de faculteit?

“Het project van Peggy sluit aan bij een op dit moment redelijk populaire therapie: omgaan met paarden om zo hechting en vertrouwen terug te krijgen. De jongeren waar ze zich op richt vormen een heel moeilijke groep, met als gedeeld kenmerk dat ze alles en iedereen wantrouwen. De jongeren zijn vaak diep teleurgesteld in mens en samenleving. Het ontbreken van vertrouwen maakt het voor hen moeilijk om een plaats te vinden in de samenleving. Peggy werkt met deze jongeren met het paard als middel en maakt gebruik van de presentietheorie: er zijn en geaccepteerd worden door de jongeren is het allereerste doel. Als dat lukt, dan heb je het goed gedaan.” Ruud van Heur ziet nog een ander mooi resultaat van het project: “Met het project heeft Peggy ook een werkplaats gecreëerd voor studenten. Peggy werkt samen met stagiaires van de opleiding Social Work; ze leert hen hoe ze het best om kunnen gaan met deze jongeren. En dat is zeker waardevol.”

inmiddels subsidie gekregen voor de komende drie jaar. Daar zijn we ontzettend blij mee. Wel ben ik nog op zoek naar meer samenwerking met opleidingen van andere faculteiten. We kunnen op deze plek zo veel leren van elkaar en met elkaar.” Peggy lacht: “Dus mocht iemand interesse hebben, neem vooral contact met me op!”

Wat heeft het project opgeleverd voor de faculteit?

Daar hoeft Peggy niet lang over na te denken. “Studenten komen hier en leren omgaan met deze jongeren. Dit is hun toekomstige beroepspraktijk. Soms verbazen studenten zich erover hoe ‘normaal’ de kinderen en jongeren zijn met wie we hier werken. Op school leren ze veel theorie over jeugdhulp en zwerfjongeren. Ze vergeten bijna dat het ook gewoon mensen zijn. En wat ik ook mooi vind, is dat we ze leren buiten de gebaande paden te denken. Het helpt om af en toe uit je veilige hoekje te komen en te kijken wat er gebeurt als je het anders doet. En dat geldt ook voor docenten. Er zijn al een aantal docenten komen kijken wat we hier doen en hoe we het doen. Ik hoop dat iedereen een keer langskomt!”

Wat heb je geleerd van het project?

“Zelf heb ik vooral veel geleerd over het opzetten van een projectplan. Hoe pak je dingen aan? Hoe pitch je je idee, hoe werk je het uit? Het idee zat al lang in mijn hoofd en ik was overtuigd van het belang ervan. Maar hoe presenteer je het zo dat anderen net zo enthousiast worden als jij? Dat was voor mij soms wel lastig. De kennis die ik daar nu over heb, helpt me wel als ik dadelijk subsidies wil aanvragen voor Spirit of Youth.”

Hoe verankeren en/of implementeren jullie de resultaten?

Peggy koppelt haar ervaringen bij Spirit of Youth automatisch terug naar het onderwijs. “Alles wat ik hier meemaak, gebruik ik in de lessen. Ik geef namelijk drie dagen in de week les. Studenten leren ontzettend veel van de voorbeelden die ik aanhaal. Voor mij is het dus ook een mooie manier om de theorie direct te kunnen vertalen naar de praktijk. Voor docenten is het goed, eigenlijk noodzakelijk, om altijd met één been in het werkveld te staan.”

Hoe heb je de lerende audit ervaren?

“De audit vond ik zeker waardevol”, vertelt Peggy. “De bijeenkomst vond plaats in een open en informele setting. Er heerste een goede sfeer. De nadruk lag op het leerproces: iedereen mag fouten maken. Tijdens de audit kon je vertellen wat er goed gaat, maar vooral ook waar je tegenaan loopt. Ik ontdekte dat iedereen tijdens het project wel ergens tegenaan loopt. Ook al waren het heel verschillende projecten, je leert van elkaar en denkt mee met elkaar.”

Welk advies geef je mee aan collega's die ook hun onderwijs willen innoveren?

“Doen!”, roept Peggy enthousiast. “Als je een idee hebt, of een droom zoals ik, ga er gewoon voor. Je krijgt er zo veel energie van. En niet te vergeten: je inspireert anderen, ook je collega's en zeker je studenten.”

Meer informatie?

E-mail peggy.duckers@zuyd.nl

Website www.spiritofyouth.nl

De Toetsing Getoetst

Projectleider **Marja Windhorst**
Faculteit **Hotel en Facility Management**

De Toetsing Getoetst

“Het is één van de belangrijkste thema's voor een student tijdens zijn of haar studie: toetsen. Een student vraagt zich voortdurend af: hoe kan ik zorgen dat ik de toets haal? Wat moet ik daarvoor kunnen? Het is eigenlijk een soort betaalmiddel, het zijn credits waardoor je als student verder kunt met je opleiding.” Marja Windhorst, teamleider bij de Hotel Management School en verantwoordelijk voor het basisdeel van de opleiding, zag de laatste jaren vraagstukken ontstaan rondom de kwaliteit van toetsing. “Natuurlijk is dat meer gaan spelen door de aangescherpte eisen van de overheid op dit vlak. Maar ook studenten zelf vragen steeds vaker om duidelijkheid. Waarom krijg ik dit punt? Waar is dat cijfer op gebaseerd? Dat moet je als docent kunnen aantonen en daarvoor heb je een bepaalde deskundigheid nodig. Het maken van toetsen is iets waar je als toetsontwerper niet alleen voor staat, maar waarin je samenwerkt met een aantal collega's.”

Wat was de aanleiding voor het project?

Een paar jaar geleden heeft binnen de Hotelschool een pilot gedraaid omtrent toetskwaliteit. Marja vertelt: “Dominique Sluismans was toen bezig met het ontwikkelen van een methodiek om kwaliteit van toetsen te bewaken, te borgen en te verbeteren. De methodiek was in testfase en bij onze opleiding hadden we wel wat vraagstukken rondom toetsen. Het was dus interessant voor ons om deel te nemen. Tijdens die pilot deden we een eerste meting naar de kwaliteit van toetsing. Daar kwamen resultaten en adviezen uit waar wij mee verder konden. En waar we verder mee wilden!” Samen met Alf Keulen is Marja kartrekker geweest van het ZIP-project, waarin duurzaam leren werken aan kwaliteit van toetsen de rode draad is geweest.

Waar staan jullie nu?

“Volgens de methodiek zijn er verschillende stadia in kwaliteit van toetsen. Bij de nulmeting zaten we nog in de activiteitgerichte fase, de eerste fase van kwaliteitsbewustzijn. We wilden twee fases verder komen, naar de systeemgeoriënteerde fase van ontwikkeling. Met de projectgroep hebben we toen een plan van aanpak gemaakt. We hebben activiteiten vastgelegd en ingestoken op een aantal kwaliteitsaspecten van toetsen. We maakten een handboek met daarin stappen die iedere docent moet volgen om een kwalitatief goede toets te maken. Alf Keulen heeft vervolgens individuele toetsmakers geholpen om volgens dat handboek toetsen te maken. Ook volgde een aantal collega's extra scholing; cursussen als Basiskwalificatie Examineren en Senior Examinering. Geleidelijk aan hebben we geleerd om met zijn allen dezelfde 'toetstaal' te spreken. Ook heeft de

Faculteitsdirecteur Ad Smits (Hotel en Facility Management)

Wat is het belang van dit project voor de faculteit?

Ad Smits ziet zeker het belang van de methode en systematische manier om met toetsing om te gaan. “We gebruiken nu een wetenschappelijk gevalideerde methode. Daarmee kunnen we meten en weten waar we staan op het gebied van toetsing. Zo realiseren we stap voor stap een kwalitatief goed toetsstelsel én toetsniveau. En de methode helpt natuurlijk ook de kwaliteit van de opleidingen te borgen. Daarvoor is het immers noodzakelijk om daadwerkelijk te toetsen wat we willen toetsen. Daar hebben we nu veel meer inzicht in.” Ad Smits ziet daarnaast nog een grote meerwaarde: “Met een dergelijk systeem kunnen we goed uitleggen hoe ons toetsbeleid in elkaar zit. Als hogeschool word je gefinancierd door de overheid c.q. de belastingbetaler. Het is logisch dat je dan goed wilt kunnen verantwoorden dat je op een goede manier je doelen realiseert. Dat we toetsen wat we willen dat onze studenten leren.”

projectgroep alle competenties van ons beroeps- en opleidingsprofiel vertaald naar leerdoelen op niveau van de afzonderlijke modules. We hebben nu dus een compleet overzicht en weten waar welke leerdoelen op welk niveau worden gerealiseerd binnen de opleiding. Dat was een enorm karwei, maar we zijn trots op het resultaat! Voor de examencommissie is dit een belangrijk document om het eindniveau te kunnen borgen.”

Wat heeft het project opgeleverd voor de faculteit?

Marja merkt dat collega's beter samenwerken aan toetsen. Ook werkt iedere toetsverantwoordelijke met een toetsmatrijs. In zo'n tabel staat hoe de opgaven in een tentamen zijn verdeeld over de leerstof, in relatie tot de leerdoelen. Docenten denken dus veel meer na over de manier waarop de toets bijdraagt aan de leerdoelen. Marja: “Docenten denken meer in leerdoelen volgens een bepaalde systematiek. We spreken nu dezelfde taal als het gaat om toetsen. Al zijn de studenten nog steeds kritisch. Vooral bij een mondeling of bij projectwerk. Ze denken nog vaak dat het cijfer dat zij krijgen afhankelijk is van de docent en die beeldvorming is hardnekkig. Wij werken er hard aan om die te veranderen. Docenten kunnen een goede onderbouwing geven voor een cijfer en beter aantonen hoe dat cijfer tot stand komt.”

Wat heb je geleerd van het project?

“Dat je de tijd moet nemen om mensen te helpen, als je wilt dat ze doen wat belangrijk is. Dus niet alleen maar zeggen: ‘je moet een toetsmatrijs maken’, maar iemand ook op weg helpen. We gaan er samen voor zitten de eerste keer en dan lukt het diegene de volgende keer zelf.”

Hoe verankeren en/of implementeren jullie de resultaten?

Toetsing staat binnen de Hotelschool nog steeds op het netvlies. Marja vertelt dat ze verschillende stappen hebben ondernomen die de kwaliteit verbeterd hebben. “Maar je bent er nooit. En we vinden dat studenten nog steeds niet tevreden genoeg zijn. We willen we op korte termijn een nieuwe kwaliteitsmeting laten doen door een deskundige op het gebied van de methodiek. We willen weten of we daadwerkelijk zijn waar we vinden dat we moeten zijn. En van daaruit kunnen we dan weer verder werken aan verbeteringen.”

Welk advies geef je mee aan collega's die ook hun onderwijs willen innoveren?

“Door Zuyd Innoveert kregen we ruimte om ons goed te kunnen richten op de toetskwaliteit. Maar vergeet niet dat er ook heel veel tijd gaat zitten in administratieve dingen om je project heen. Wij hebben bijvoorbeeld veel uren gestoken in alleen al de projectaanvraag. Wel goed om daar rekening mee te houden als je een project start!”

Meer informatie?

E-mail marja.windhorst@zuyd.nl

ZIP-ronde maart 2016

Na de Zuyd Innoveert Pitch in maart 2016 zijn vijf projecten goedgekeurd en in september 2016 gestart. Op de volgende pagina's vertellen de projectleiders over de resultaten van deze projecten.

Ruimtes in de zorg

Projectleider **Renée Verwey en Laura Hochstenbach**
Faculteit **Gezondheidszorg**

Ruimtes in de zorg

“Echte veranderingen komen vaak vanuit onvrede over de normale gang van zaken. Als je in je dagelijks leven ergens tegenaan loopt, ga je vanzelf oplossingen zoeken.” Renée Verwey en Laura Hochstenbach, beiden betrokken bij het lectoraat Zorg op Afstand, wilden collega’s en studenten zelf innovatieve zorgconcepten laten bedenken. Laura: “We wilden vertrekken vanuit de eigen sfeer van docenten en studenten. We lieten ze aan de slag gaan met dingen waar zij zelf mee te maken hebben in de zorg voor zichzelf of voor hun naasten.” Renée en Laura zetten bij diverse bijeenkomsten binnen de faculteit Gezondheidszorg een tent in de vorm van een Volkswagenbusje op en creëerden zo een levensechte ‘ideeënbus’. Tijdens verschillende activiteiten nodigden ze iedereen uit om in de bus te discussiëren over alledaagse problemen. Zo stimuleerden ze mensen om buiten de gebaande paden naar oplossingen te zoeken.

Wat was de aanleiding voor het project?

Renée en Laura zien dat gebruik en implementatie van technologie in de zorg achterblijft. En dat terwijl mensen in hun gewone leven technologie heel normaal vinden. Daarnaast wilden ze ook docenten uit hun gebaande denkpaden trekken. Laura: “We verwachten van onze studenten competenties als leiderschap en innoverend vermogen. Maar als we willen dat ze op die manier gaan denken, moeten docenten dat ook kunnen laten zien.” Renée vult aan: “We wilden dus eigenlijk de innovatiekracht versterken. De docenten uitdagen om een stukje ondernemerschap en creativiteit te laten zien. We stelden daarvoor vier ‘ruimtes’ ter beschikking. En ruimtes moet je dan zo breed mogelijk zien. Dat kon fysiek een ruimte zijn, of bijvoorbeeld tijd, inspiratie, coaching en/of een beetje geld. We kozen vier ideeën die door collega’s in onze ideeënbus waren gestopt. Deze collega’s kregen van ons de mogelijkheid en begeleiding om hun plan te realiseren.”

Faculteitsdirecteur Raymond Clement (Gezondheidszorg)

Wat is het belang van dit project voor de faculteit?

Een reactie van de faculteitsdirecteur op het belang van dit project – en andere projecten - voor de faculteit Gezondheidszorg staat op pagina 59.

Waar staan jullie nu?

“We zijn met de vier ideeën aan de slag gegaan.” Laura lacht: “Nou ja, onze rol was om te monitoren. We keken hoe we konden helpen en brachten mensen met elkaar in contact.” Renée vertelt enthousiast verder: “Het eerste idee kwam van een collega die bezig was met een app om zorgverleners en cliënten te helpen bij het in kaart brengen van hun zorgnetwerk. Inmiddels is hiervoor een pilotstudie uitgevoerd met studenten en wijkverpleging. Er is nu voldoende input om de app verder door te kunnen ontwikkelen. Een tweede idee had te maken met de balans tussen privé en werk. Het idee was om samen muziek te maken, omdat dit bewezen gunstige effecten op de privé- en werkbalans heeft. Mooi om te zien dat het faculteitsorkest nu volop repeteert. Ze hebben ook het Conservatorium erbij betrokken, muzikarrangementen laten schrijven en een muzikleider geregeld. Als derde hebben we een idee voor ad hoc kinderopvang ruimte gegeven. Een bekend probleem bij collega’s met jonge kinderen. Bij dit project is een student vanuit het Preventiecentrum Gezondheid nauw betrokken. Ze kijken inmiddels naar verschillende mogelijkheden voor kortdurende kinderopvang. En dan hebben we nog het vierde idee: Zuyd Stil. Deze collega’s wilden een rust- en ontspanningsruimte realiseren. Zij hebben in kaart gebracht hoeveel behoefte en draagvlak er is voor Zuyd Stil. Want alleen dan maak je het iets van ons allemaal.”

Wat heeft het project opgeleverd voor de faculteit?

Eigenlijk was dit ZIP-project dus niet één project, maar bood het ruimte aan veel meer ideeën. Laura en Renée hopen vooral dat ze iets in gang hebben gezet. “We hopen dat we binnen de faculteit iets los hebben gemaakt. En daarnaast hebben we gemerkt dat het heel belangrijk is om ogen en oren te hebben voor wat er bij medewerkers en studenten speelt. Eigenlijk is dit pas het topje van de ijsberg. Het is goed om na te denken over een kanaal of mogelijkheid om deze kleine problemen en uitdagingen te verzamelen.”

Wat heb je geleerd van het project?

Laura vond het vooral een spannend project. “Alles lag open. We wisten niet wat eruit zou komen. We moesten kijken wat er gebeurt en dat vond ik wel lastig. Ik ben toch gewend om resultaatgericht en meetbaar ergens aan te werken!” Renée voelde dat inderdaad ook zo: “Soms waren we onzeker over onze aanpak, maar vaak waren we ook blij verrast met wat er allemaal gebeurde.”

Hoe verankeren en/of implementeren jullie de resultaten?

Laura en Renée zouden graag het concept van de ideeënbus vasthouden.

Laura: "We vinden dat medewerkers ruimte moeten hebben voor een 'uitstapje'. Dat ze even buiten hun werk kunnen stappen." Renée knikt: "Als je wilt dat mensen dit soort initiatieven nemen, heb je eigenlijk gewoon lummeltijd nodig! Onze docenten zijn vaak 100 procent, of misschien wel 110 procent, ingezet. Dan kom je niet tot creatieve ideeën. Daarnaast is het ook belangrijk dat mensen de weg vinden binnen de faculteit. Hoe kan ik iets aanpakken en met wie moet ik daarvoor praten? Is iemand daar misschien al mee bezig? Dat soort dingen moeten duidelijk zijn."

Hoe heb je de lerende audit ervaren?

Tijdens de audit presenteerden Laura en Renée hun voortgang en merkten ze dat ze redelijk ambitieus waren. Laura: "We kregen de feedback dat alleen al het rondgaan met onze ideeënbus en het bovenhalen van die problemen en gevoelens een resultaat op zich was." Renée lacht: "Terwijl wij te gefocust waren op de innovatieve projecten. Wat hebben we nou voor innovatieve projecten? Dat was wel een stukje bewustwording voor ons. We wilden te veel!"

Welk advies geef je mee aan collega's die ook hun onderwijs willen innoveren?

Volgens Laura moet je vooral om je heen blijven kijken en veel met elkaar praten. "Zoek ook samenwerking buiten je eigen muren en leer van wat anderen al hebben gedaan of aan het doen zijn." Renée wil als tip nog geven dat je goed moet nadenken over wat, waar, wanneer en hoe je communiceert. "Wij hebben daarbij veel gehad aan Inge van der Helden, communicatiemedewerker bij de faculteit. Zij heeft ons goede tips gegeven." Renée voegt er lachend aan toe: "En ik blijf het zeggen: als je wilt innoveren, is het noodzakelijk dat je er ruimte voor krijgt!"

Meer informatie?

E-mail ruimtesnieuwezorg@zuyd.nl

ENTREPRENEUR- SHIP ZUYD LAB

Projectleider **Diana Janssen en Roy Broersma**
Faculteit **Commercieel en Financieel Management**

ENTREPRENEURSHIP ZUYD LAB

Wat krijg je als je enthousiaste en ondernemende studenten, gedreven onderzoekers en mkb'ers met een innovatievraag neerzet op één locatie?

Het Entrepreneurship Zuyd Lab (EZL)! Met hulp van de gemeente zijn twee panden op de Steenweg in Sittard sinds 1 september 2016 het domein van verschillende studenten. Zij werken met allerlei partijen samen aan een economisch gezonde regio. Projectleiders Diana Janssen en Roy Broersma: "Je vindt in deze twee panden van alles, van pop-upstores en startende bedrijven tot een 'juridisch huisarts' voor kleine ondernemers."

Wat was de aanleiding voor het project?

"De directe aanleiding voor het EZL was een groep studenten die had meegedaan aan de YEZ Award", vertelt Diana. Zij was betrokken bij deze ondernemerschapswedstrijd binnen Zuyd. "Studenten hadden voor de award aan een eigen onderneming gewerkt. Bij de afsluiting gaven zij aan samen te willen doorgaan en daarvoor een leegstaand pand zochten. Wisten wij iets? Een collega had nog wat contacten bij de gemeente, en zo is het balletje gaan rollen", vertelt Diana. "Marion Fenijn, met wie ik onder meer de YEZ Award organiseerde, zag een mooie link met het mkb. Het Kennis- en Informatiecentrum waar zij werkt, kreeg namelijk veel aanvragen van mkb'ers om iets samen te doen. Bovendien zagen we dat resultaten van onderzoek van Zuyd niet altijd goed werd opgepikt door ondernemers, en dat we studenten meer bij onderzoek konden betrekken. Het idee ontstond om studenten, docenten, onderzoekers en het mkb samen te brengen op één laagdrempelige plek."

Waar staan jullie nu?

"We kregen in september vorig jaar de sleutel van deze gebouwen en sindsdien zijn er al verschillende projecten uitgevoerd", vertelt Roy. Hij werkte mee aan de Master Entrepreneurship van de Universiteit Maastricht en werd door Zuyd gevraagd het innovatieonderwijs een impuls te geven. "De studenten zijn er van het begin af aan bij betrokken; we hebben het pand samen 'ingeleefd'. Dat was in het begin wel behelpen. Er was nog geen internet, de verwarming had kuren, dat soort zaken. Maar we zaten hier vooral met studenten van de studierichting Small Business, dus die maakten meteen mee hoe het écht gaat bij de start van een onderneming", lacht hij. "Omdat studenten elkaar zo intensief zien, heerst er een heel andere dynamiek dan in de lessen. Ze hebben de sleutels, voelen zich verantwoordelijk en gaan serieus aan de slag. Het is écht."

Faculteitsdirecteur Dries Lodewijks (Commercieel en Financieel Management)

Wat is het belang van dit project voor de faculteit?

"De Labs aan de Steenweg laten studenten praktijkgericht opdrachten doen voor het bedrijfsleven." Dries Lodewijks vindt alleen dat al heel waardevol. En hij ziet dat de Labs zelfs nog iets meer doen. "Studenten leren er naast het afleveren van kwaliteit ook allerlei bijkomende commerciële componenten. Ze leren bijvoorbeeld wat hun werk financieel waard is. De uitgevoerde opdracht moet goed zijn; bedrijven rekenen hen financieel af op de kwaliteit van hun werk. Het is belangrijk dat studenten dat al tijdens hun studietijd kunnen ervaren."

Wat heeft het project opgeleverd voor Zuyd?

"Deze locatie is begonnen vanuit het lectoraat Innovatief Ondernemen, maar inmiddels zijn ook andere lectoraten aangehaakt. In het pand hiernaast zit het Zuyd Legal Lab, het FinTec Lab en het HRM Business Lab. Deze labs vormen een schakel tussen de lectoraten én ze maken onderzoek zichtbaar in de straat", weet Diana. Roy: "En door de verschillende activiteiten die al hebben plaatsgevonden, is echt een community ontstaan. Voor de minor Starters Zuyd hadden we hier bijvoorbeeld tien studenten over de vloer met tien verschillende bedrijfsideeën. Van een webdesignbureau tot een Vietnamese foodtruck, tot een maritiem bedrijf. Zij organiseerden hier lezingen met gastsprekers en nodigden allerlei partijen uit. Ook leuk: studenten van de opleiding Commercieel Management hadden hier vijf weken lang een pop-upstore. Dat soort dingen brengt leven in de brouwerij!" Diana: "Heel mooi om te zien dat alle doelgroepen ook echt langskomen. De overheid, ondernemers én lectoren, docenten en studenten van Zuyd. We zijn veel meer met elkaar in gesprek en kunnen echt iets voor elkaar betekenen."

Wat heb je geleerd van het project?

Diana: "Ik heb een enorme drive en als ik iets voor me zie, moet het gewoon gebeuren. Met dit project verliep niet alles zo snel als ik had gewild, dus ik heb vooral geleerd geduld te bewaren. Maar als je je inzet, dan komt het er wel! Mensen klagen weleens dat bij Zuyd weinig mogelijk is, maar dat is onzin. Als je met een groep ergens voor gaat, dan krijg je het echt voor elkaar."

Hoe verankeren en/of implementeren jullie de resultaten?

"We mogen van de gemeente drie jaar gratis gebruikmaken van deze panden, maar daarna moeten we onszelf gaan terugverdienen. Dit eerste jaar zijn we daarom vooral bezig met de vraag: welke producten gaan we aanbieden aan mkb'ers? En wat vragen we daarvoor? In januari 2018 willen we starten met de eerste groep stagiairs die bedrijven ondersteunen in innovatie. We hebben net een projectaanvraag ingediend om veertig bedrijven te ondersteunen, dus er is hopelijk genoeg te doen. Een beetje ambitie moet je wel hebben!"

Hoe heb je de lerende audit ervaren?

"Het was leuk om te horen waar anderen mee bezig waren. Iemand was met een vergelijkbaar project bezig, alleen in een andere fase. Het is goed om te zien dat dit soort initiatieven echt past in de tijdsgeest. Het concept lijkt te werken!"
Welk advies geef je mee aan collega's die ook hun onderwijs willen innoveren?
Roy: "Mensen meenemen in je ideeën is heel belangrijk. Dat hebben we echt geleerd. In het begin was dit het project van een klein groepje, maar we kwamen er al snel achter: daar ga je het niet mee redden. Je hebt draagvlak nodig. Maak mensen dus enthousiast en neem ze mee in je plan. Als je denkt: 'ik doe het zelf wel, anders gaat een ander ermee aan de haal', komt er niets van je idee terecht. Je moet bereid zijn de credits te delen en daarmee ook het plezier. Dit is een feestje van en voor iedereen."

Meer informatie?

E-mail roy.broersma@zuyd.nl

Website www.facebook.com/zuydziel

Vertaalbeheer- systeem voor het vertaalonderwijs

Projectleider **Joop Bindels en Gys-Walt van Egdom**
Faculteit **International Business and Communication**

Vertaalbeheersysteem voor het vertaalonderwijs

Studenten hun werk laten doen in een zo realistisch mogelijke setting. Docent vertaaltechnologie en onderwijsvernieuwer Joop Bindels is er fan van. Net als zijn collega Gys-Walt van Egdome, docent Vertaalwetenschap, betrokken bij het lectoraat International Relationship Management. Ze zijn dan ook enthousiast over het skills lab, een vertaalbureau dat volledig wordt gerund door studenten. “Dat concept is op onze opleiding geboren en vindt op vertaalopleidingen in heel Europa navolging. En nu is onze volgende stap een vertaalbeheersysteem waarmee we het skills lab nog realistischer kunnen maken.”

Wat was de aanleiding voor het project?

“We kwamen ongeveer tegelijkertijd op het idee. Vooral door onze betrokkenheid bij het International Network of Simulated Translation Bureaus”, vertelt Gys-Walt. “We laten vierdejaarsstudenten al veel oefenen in eigen vertaalbureautjes en dat gaat heel goed. Eigenlijk zonde dat we dit soort praktijksimulaties alleen in het laatste studiejaar doen: het is enorm leerzaam én ook nog eens erg leuk. We wilden deze leervorm veel meer integreren, ook voor studenten van andere jaren. Het opleidingshoofd speelde met hetzelfde idee en vroeg ons om het op poten te zetten.” Joop: “We waren het erover eens: zo’n groot project managen, kan alleen met goede software.”

Waar staan jullie nu?

“We werken aan een softwaresysteem om de toekomstige vertaalbureaus voor studenten mee te beheren. Dus een systeem waarmee je de opdrachten kunt uitzetten, managen en beoordelen. We hebben daarvoor veel overleg met een grote leverancier van vertaalsoftware. Het doel is een vertaalsysteem ontwikkelen waarin studenten kunnen werken, én waarin we meteen het management integreren. We zijn bezig om een conceptversie uit te werken, waarin ook de wensen van studenten, docenten en marktpartijen zijn meegenomen”, vertelt Gys-Walt. De opdrachten worden levensecht, zelfs de fictieve, zo legt Joop uit: “Docenten kunnen gebruikmaken van verschillende ‘persona’s’. Als een groep studenten bijvoorbeeld heel slordig is met grammatica, kun je een heel strenge opdrachtgever aanvinken in het systeem. Studenten leren zo dat ze in de praktijk met verschillende vertaalwensen te maken hebben.”

Faculteitsdirecteur Jeanette Oostijen (International Business and Communication)

Wat is het belang van dit project voor de faculteit?

“In de vertaalsector gebeurt heel veel, vooral technologische ontwikkelingen gaan razendsnel. Studenten moeten tijdens hun opleiding al kunnen oefenen met vertaaltechnologie. Waar Joop en Gys-Walt tijdens hun project mee bezig zijn geweest, is daarom zeker waardevol. Vertaaltechnologie, samenwerking en het delen van informatie zijn belangrijke aandachtspunten waar we ook rekening mee houden tijdens curriculumvernieuwing”, vertelt Jeanette Oostijen. “Het is sowieso al een uitdaging om een curriculum voor vier jaar op te stellen, terwijl de nieuwe ontwikkelingen elkaar zo snel opvolgen. Dit project draagt eraan bij dat we niet achter de ontwikkelingen aan gaan lopen. En wat Gys-Walt en Joop ook al terecht aangeven: we moeten investeren in relaties en samenwerking met spelers uit de markt. Daar komen onze studenten uiteindelijk terecht. Die verbinding met het werkveld is onmisbaar.”

Wat heeft het project opgeleverd voor de faculteit?

Joop: “We hebben echt een voortrekkersrol in het internationale vertaalonderwijs. Wij zijn de eersten die zo’n systeem opzetten en alle ogen zijn op ons gericht. Als het straks staat, kan het hele netwerk ervan profiteren. Het zou heel mooi zijn als we door dit systeem de internationale samenwerking kunnen intensiveren. We doen nu heel af en toe iets samen met andere vertaalopleidingen, maar een goedwerkend systeem kan daar echt een impuls aan geven.”

Wat heb je geleerd van het project?

“Dat het leven een stuk makkelijker zou zijn als er acht dagen in de week zaten!” lacht Joop. “Het is wel echt aanpoten om zo’n project te draaien naast al je normale werkzaamheden.” Gys-Walt: “Daar ben ik het mee eens. Wat we ook hebben geleerd, is doorzetten. Niet al het werk dat bij dit project hoort, is namelijk even interessant. Soms besteed je uren aan de vormgeving van knopjes, tabjes en veldjes. Gelukkig zijn we op dat gebied wel een goed team. Met flauwe woordgrappen slepen we elkaar er wel doorheen.”

Hoe verankeren en/of implementeren jullie de resultaten?

Gys-Walt: "Naast het ontwikkelen van de software zijn we bezig met curriculum-vernieuwing. Als we meer met praktijksimulaties willen doen, moeten we daar intern goede afspraken over maken. Daar gaan we komend jaar mee aan de slag: iedereen meekrijgen, zaken vastleggen en de koers officieel maken. En tussentijds kunnen we alle techniek goed te toetsen." Joop: "Zelfs als die software nog een paar jaar op zich laat wachten, is er al winst. Zodra iedereen openstaat voor simulaties als het nieuwe leren, hoeft dit alleen nog te worden ingevuld. Onze grootste uitdaging is dan: een systeem presenteren waarmee zelfs docenten die geen affiniteit hebben met ict gemakkelijk kunnen werken. Waar ze praktisch én didactisch veel profijt van hebben."

Welk advies geef je mee aan collega's die ook hun onderwijs willen innoveren?

"Als we het opnieuw konden doen, zou ik wat meer spelers uit de markt uitnodigen om te brainstormen", bekent Gys-Walt. "Voor mijn gevoel zijn wij daar wat laat mee begonnen. Bij praktijkpartners zit gewoon heel veel bruikbare kennis. Ik raad dan ook aan hen er van het begin af aan bij te betrekken." Joop: "En zorg dat je voldoende tijd hebt of in elk geval kunt maken. Door je enthousiasme stel je misschien wat ambitieuze doelstellingen, maar de wereld is niet perfect. Je moet bereid zijn je wensen steeds bij te stellen. Als je daar van tevoren rekening mee houdt, maak je het jezelf veel makkelijker."

Meer informatie?

E-mail joop.bindels@zuyd.nl, gys-walt.vanegdom@zuyd.nl

Safe & Sound

Projectleider **Juliane Tissen**
Faculteit **Gezondheidszorg**

Safe & Sound

'Leerkrachten basisschool moeite met omgang getraumatiseerde vluchtelingen-kinderen', zo kopte de krant in januari vorig jaar. De kinderen zijn nog zo aangedaan door wat ze hebben meegemaakt, dat er geen ruimte is in hun hoofd voor de lesstof. Muziektherapeut en voormalig Zuyddocent Juliane Tissen dacht meteen: daar is een oplossing voor! Ze zocht contact met oud-student Sander van Goor en samen werken zij aan uitbreiding van zijn methode Safe & Sound. Juliane: "Ons doel is dat vluchtelingenkinderen zich weer veilig voelen, zodat ze goed kunnen meedoen in de les."

Wat was de aanleiding voor het project?

Na het krantenartikel verdiepte Juliane zich in het onderwerp. Zo bezocht ze een congres over creatieve therapie en werken met vluchtelingen. "Daar merkte ik: er zijn veel initiatieven, maar er zit geen lijn in. Zowel in de therapie zelf als in de organisatie ervan", vertelt ze. "Ik zag de noodzaak om meer methodisch te werk te gaan. De werking van muziek is krachtig en daar moet je heel voorzichtig mee omgaan. Sander heeft een solide therapievorm ontwikkeld speciaal voor kinderen met een trauma. Safe & Sound laat kinderen weer ervaren dat ze zelf keuzes kunnen maken. Bijvoorbeeld voor een bepaald instrument of een bepaald ritme. Dat kleine beetje autonomie geeft houvast en rust, waardoor ze zich weer kunnen focussen op hun schoolwerk. Samenwerking met de leerkracht is ook een belangrijk aspect. Hun observaties zijn belangrijk voor de keuze voor individuele therapie, maar ook de terugkoppeling vanuit de therapie is belangrijk. Dit helpt de leerkracht moeilijk gedrag van kinderen beter te begrijpen en er een betere omgang mee te vinden."

Waar staan jullie nu?

"Na een periode van het veld in kaart brengen en contacten leggen, zijn we nu aanbeland in de inhoudelijke fase van het project: het verder ontwikkelen en implementeren van de methode. Daarvoor werk ik zelf het laatste half jaar met Safe & Sound in een klas vluchtelingenkinderen", vertelt Juliane. "Ik onderzoek bijvoorbeeld voor welke kinderen je de methode het best kunt inzetten, want lang niet ieder kind ontwikkelt een trauma. Maar we onderzoeken ook mogelijkheden voor andere therapievormen dan muziek. Zo heeft een studente Danstherapie haar afstudeerscriptie aan het onderwerp gewijd en drie maanden danstherapie gegeven op diezelfde basisschool. Sander heeft samen met haar de methode ontwikkeld op het gebied van dans."

Faculteitsdirecteur Raymond Clement (Gezondheidszorg)

Wat is het belang van de projecten' voor de faculteit?

"Alle vier de projecten die dit jaar binnen de faculteit Gezondheidszorg liepen, hebben een grote individuele waarde. Het zijn stuk voor stuk geweldige initiatieven. Maar wat ik vooral mooi vind, is dat je bij al deze projecten één belangrijk verbindend element ziet: interprofessioneel samenwerken. En dat is ook precies de kern waar het in ons huidige veranderende tijdperk om gaat." Raymond Clement is enthousiast over de bewegingen die door dergelijke projecten binnen de faculteit ontstaan. "Als we interprofessioneel gaan samenwerken, komen er zo veel mooie dingen naar boven. Ik geniet van de resultaten van deze afzonderlijke projecten. Ze laten zien dat de wereld groter is dan jezelf, dan je eigen vakgebied. Ze laten zien dat ook - of misschien wel juist - vakmensen uitstekend in multidisciplinaire teams kunnen werken. Zoek verbinding, samenwerking en bouw aan een breed netwerk. Dat willen wij onze studenten meegeven. We zijn trots op de vakmensen die wij bij Zuyd afleveren. Verpleegkundigen, verloskundigen, ergotherapeuten, fysiotherapeuten, noem maar op. Maar nog belangrijker is dat we onze studenten leren praten en samenwerken met alle andere vakmensen binnen én buiten de gezondheidszorg. In een wereld die zo vervlochten is als de onze, zijn dit enorm belangrijke competenties."

¹ Reactie op de projecten die beschreven zijn op deze pagina en op pagina 16, 21 en 46.

Wat heeft het project opgeleverd voor Zuyd?

Zoals uit Julianes verhaal blijkt, is er veel verbinding mogelijk met andere opleidingen. "Bijvoorbeeld dus met de andere takken van creatieve therapie: dans en beweging, drama en beeldend vormen. Maar ook met de Pabo en het Conservatorium. En met Zuyd Professional, zodat ook bestaande muziektherapeuten met de methode kunnen leren werken. Het idee is dat de genoemde basisschool een stageplek wordt voor studenten van verschillende opleidingen. Nog niet alle verbindingen zijn een feit, maar we zetten zo veel mogelijk lijntjes uit om Safe & Sound te verankeren in het onderwijs. Want dit onderwerp is relevant voor allerlei opleidingen; we willen de kennis zo veel mogelijk verspreiden en delen zodat iedereen er profijt van heeft."

Wat heb je geleerd van het project?

“Dat het opbouwen van een netwerk en samenwerkingsverbanden heel veel tijd kost. Ik dacht: ik pleeg even wat telefoontjes en dan gaat het wel lopen. Maar zo werkt het dus niet. In het begin was ik daar erg teleurgesteld over. Ik had voor mijn gevoel nog helemaal niets bereikt. Maar Susan van Hooren van het lectoraat Kennisontwikkeling Vaktherapieën heeft me daarin wel fijn geholpen. Zij draait al wat langer mee en verzekerde me dat ik echt goed op weg was. En van haar leerde ik ook om door te pakken. Als iemands respons wat mager leek, was mijn reactie eerst: die wil niet. Ik liet het dan maar voorbijgaan. Nu weet ik dat ik bij zo'n contact juist nog een stapje harder moet lopen. Moet kijken hoe ik zo iemand er nog meer bij kan betrekken. Dat was heel nieuw voor mij en erg boeiend.”

Hoe verankeren en/of implementeren jullie de resultaten?

“Voor het bieden van de juiste zorg adviseert het kenniscentrum Gezond Leven ketensamenwerking. En inderdaad, dat past ook binnen mijn ideeën. Ik mis echt een lijn in het geheel van creatieve therapie voor vluchtelingenkinderen. Het is heel belangrijk als we van elkaar weten: wie doet wat? Daarom heb ik contacten gelegd met het Menzis COA, de organisatie die officieel de zorg organiseert voor mensen die geen status hebben. Zij waren zeker geïnteresseerd, maar de voorwaarde om met onze methode te gaan werken was wel dat deze evidence based was. Dat red je niet binnen een jaar. Maar zodra we dat kunnen bieden, komen we terug om te kijken of we het officieel kunnen aanpakken.”

Hoe heb je de lerende audit ervaren?

“Natuurlijk was dat heel leuk, maar naar mijn smaak niet diepgaand genoeg. Omdat de onderwerpen zo divers waren en de tijd om een project te bespreken kort, bleven echt kritische vragen uit. De reacties waren vooral bemoedigend, maar ik had eigenlijk graag feedback ontvangen op de pijnpunten.”
Welk advies geef je mee aan collega's die ook hun onderwijs willen innoveren?
“Ik vond het heel fijn om binnen Zuyd met andere opleidingen in contact te komen. Die hebben heel andere ingangen en nieuwe contacten waar je gebruik van kunt maken. Denk echt buiten de bestaande structuren en zoek naar mogelijkheden.”

Meer informatie?

E-mail juliane.tissen@zuyd.nl

Excellent Chemistry

Projectleider **Jehan Edriouch, Karin Dassen en Ellen van Beek**
Faculteit **Commercieel en Financieel Management**

Excellent Chemistry

“De studenten zijn zo gemotiveerd! We moeten ze soms zelfs afremmen. Zelfs in het weekend gaan ze door.” Karin Dassen, docent Bedrijfskunde en Jehan Edriouch, docent Recht, zijn projectleiders van het ZIP-project Excellent Chemistry. Ze genieten van de manier waarop studenten de opdrachten van Brightlands Chemelot Campus oppakken. Ellen van Beek werkt als verbinder voor onderwijs en organisaties op de campus en is vanuit die rol nauw betrokken bij het project. Zij ziet ook voordelen voor de start-ups en kleinere bedrijven op de campus: “Ook als kleiner bedrijf wil je talenten bereiken. Met het project kunnen deze bedrijven laten zien wat ze allemaal doen. Studenten van tegenwoordig willen graag iets toevoegen en deze bedrijven bieden ze die kans. Studenten ontdekken dat ze niet naar een groot bedrijf in de Randstad hoeven voor een uitdagende werkplek.” Jehan knikt: “Je ziet dat ze nu al vaker kiezen voor een stage bij een start-up of mkb in de regio.”

Wat was de aanleiding voor het project?

Jehan en Karin vonden dat in het onderwijs best wat meer aandacht mocht gaan naar talentvolle studenten. Jehan: “Vaak richt je je op het erbij houden van de studenten die minder goed meekomen. Dat is zeker belangrijk, maar kijk ook eens naar de ‘bovenkant’. Hoe stimuleren we talent?” Jehan en Karin bekeken wat ze konden doen voor studenten die meer willen. “Kunnen we de studenten misschien buiten de deur iets bieden? En toen kwamen we al snel uit bij de Brightlands-campus. Destijds waren daar start-up bootcamps en ze vroegen ons of we studenten naar de cases wilden laten kijken. Toen bedachten we dat het goed zou zijn om studenten van verschillende opleidingen samen te laten werken aan opdrachten voor Brightlands. Dus dat zijn we gaan doen!” Karin vertelt: “We zijn teams gaan samenstellen met studenten van verschillende opleidingen. We keken daarbij goed naar karakters die elkaar aanvullen, de ideale mix. Vervolgens vonden we vijf organisaties, die aan de vooravond van een vernieuwing stonden. De studententeams hielden voor elke organisatie een pitch. Hoe zouden zij het aanpakken, wat voor ideeën hebben ze? De organisatie koos uiteindelijk het team waar ze het beste gevoel bij hadden. Die studenten mochten aan de opdracht gaan werken. Onder begeleiding van een docent én een coach uit het bedrijfsleven.”

Faculteitsdirecteur Dries Lodewijks (Commercieel en Financieel Management)

Wat is het belang van dit project voor de faculteit?

Volgens Dries Lodewijks heeft het project zeker een meerwaarde voor de faculteit. “Door deze samenwerking met de Brightlands Chemelot Campus geef je studenten de kans om buiten het curriculum, buiten de hogeschool, te laten zien wat ze kunnen. Daarnaast leren ze werken in een multidisciplinaire setting; een setting waarin ze na hun afstuderen hoogstwaarschijnlijk ook terecht komen. Studenten doen praktijkervaring op en maken kennis met andere studies. We willen dan ook zeker een vervolg geven aan dit project. En het liefst samen met nog meer verschillende opleidingen, binnen en buiten onze eigen faculteit.”

Waar staan jullie nu?

De eerste projecten zijn afgerond en een nieuwe ronde is inmiddels alweer gestart. Karin en Jehan wisten vanaf het begin van het project dat dit niet iets is wat je maar één jaar doet. “We hebben steun van het management en we hebben een paar stevige partners. Stap voor stap gaan we verder. Ook hebben we studenten uit verschillende opleidingen bij elkaar gezet tijdens bepaalde lessen. Dat is voor zowel studenten als docent even wennen. Maar steeds meer collega’s zien de meerwaarde van deze werkwijze. En het enthousiasme van de studenten werkt aanstekelijk.”

Wat heeft het project opgeleverd voor de faculteit?

Karin: “Er liggen nog genoeg prachtige opdrachten te wachten bij Brightlands. En wij merken dat de studenten groeien van de manier waarop ze aan de opdrachten werken. Studenten die aan projecten mee hebben gedaan, nemen daarna sneller een voortrekkersrol. Ze durven dingen aan te pakken, ze nemen verantwoordelijkheid.” Jehan ziet verder dat veel studenten ook na hun opdracht betrokken willen blijven. “We nodigen ze dan bijvoorbeeld uit als keynote speakers om te praten over hun ervaringen. Zo hopen we een community te creëren en maken we de studenten dragers van het project.” Ellen vult aan: “Ook bij Brightlands willen we graag dat dit project blijft groeien. We zouden er nog meer opleidingen bij willen betrekken, ook van andere faculteiten.”

Wat heb je geleerd van het project?

Jehan hoeft daar niet lang over na te denken. "Ik heb geleerd om op een andere manier naar onderwijs te kijken. Tijdens het project ben je veel meer coach dan docent. Je leert studenten op een heel andere manier kennen. Je geeft ze verantwoordelijkheid en ziet dat ze het echt goed willen doen. En daarnaast heb ik geleerd hoe belangrijk 'gewoon dóen' is. Want dat is eigenlijk hoe wij dit met een klein clubje hebben opgepakt." Karin knikt instemmend. "En daarnaast heb ik ook ontdekt dat er nog veel meer behoefte en bereidheid is bij organisaties om samen te werken dan ik dacht. Bedrijven en instantie betrekken heel graag studenten bij ontwikkelingen." Ellen vindt dat mooi om te zien. "Ik vind het geweldig om mensen samen te brengen. Onderwijs, bedrijven en andere organisaties werken vanuit een heel andere cultuur, maar ze vinden elkaar toch. Het draait allemaal om mensen. Mensen die willen en die dingen in beweging brengen."

Hoe verankeren en/of implementeren jullie de resultaten?

Jehan, Karin en Ellen vinden het jammer dat niet alles wat zij willen gelijk past binnen het huidige onderwijs. Karin vraagt zich daarnaast vooral af hoe je deze werkwijze en aanpak verankert zonder erop in te leveren. "De kracht zit immers ook in het 'gewoon doen'. In het proberen. Nu moeten we de dingen die goed werken overdragen. Dat is nodig zodat andere mensen op dezelfde manier kunnen werken." Jehan: "Daarnaast willen we nog meer samenwerking zoeken, binnen en buiten Zuyd."

Hoe heb je de lerende audit ervaren?

"Tijdens de gesprekken met andere projectgroepen was er vooral veel herkenning. De projecten lagen qua inhoud misschien wel ver uit elkaar, toch liepen we vaak tegen dezelfde dingen aan." Jehan lacht: "Te snel willen gaan bijvoorbeeld!" Welk advies geef je mee aan collega's die ook hun onderwijs willen innoveren? Jehan vindt het belangrijk om naar buiten te blijven gaan. "Kijk verder dan je klaslokaal en neem je studenten mee. En ook belangrijk: wees niet bang als een student slimmer is dan jij. Stimuleer dat juist!" Karin en Ellen kunnen het daar alleen maar mee eens zijn. "Laat de traditionele les los en durf ook te leren van studenten. Er kan veel meer dan je denkt. Probeer het gewoon!"

Meer informatie?

E-mail jehan.edriouch@zuyd.nl, karin.dassen@zuyd.nl

ZIP-ronde oktober 2016

In oktober 2016 pitchte het allerlaatste goedgekeurde ZIP-project, dat ook meteen kon starten. Op de volgende pagina's vertelt de projectleider over de resultaten van dit project.

Interdisciplinair onderzoeksatelier (Dear Hunter)

Projectleider **Ruth Benschop**
Faculteit **van de Kunsten**

Interdisciplinair onderzoeksatelier (Dear Hunter)

“Onze basale vraag tijdens het project was: wat als ik, als kunstenaar/ontwerper, een instrument zou zijn? En dat bedoel ik heel letterlijk. Je gaat eerst jezelf, je eigen werkproces, proberen te tekenen als een instrument dat iets produceert, of registreert, of meet. Dan ga je bekijken hoe dat instrument nou echt werkt, waar het toe dient, hoe het verbeterd kan worden. Vervolgens ga je het testen in de praktijk.” Dat is in het kort waar Ruth Benschop, lector van het lectoraat Autonomie en Openbaarheid in de Kunsten aan de faculteit van de Kunsten, studenten aan heeft laten werken. Ze deed dat samen met Marlies Vermeulen en Remy Kroese van Dear Hunter en Veerle Spronk. Veerle deed onderzoek naar artistiek onderzoek bij de Universiteit Maastricht. De projectgroep wilde studenten laten nadenken over de manier waarop zij artistiek onderzoek doen. “Wat gebeurt er als je steeds gedetailleerder naar jezelf kijkt alsof je een onderzoeksinstrument bent? Door te tekenen, door het zo concreet mogelijk te maken, ontwikkel je een heel specifiek idee hoe je als onderzoeksinstrument functioneert. Dit kun je dan weer gaan toepassen in je werk en in de praktijk.”

Wat was de aanleiding voor het project?

Voor Ruth waren er eigenlijk twee aanleidingen die leidden tot het ZIP-project. “Als eerste wilden we onze studenten in de onderzoeksateliers meer laten samenwerken met andere opleidingen. Binnen onze faculteit krijgen de studenten maakblokken: studenten krijgen de opdracht om iets te maken. Al een paar jaar ontwikkelen wij onderzoeksateliers waarin we zo’n maakopdracht combineren met een onderzoek: het oefenen met passende onderzoeksvaardigheden. Denk aan observeren, sensitiveren, kritisch bevragen of een eigen soort systematische methode ontwikkelen. Het is heel interessant om te zien wat daar uitkomt. En het is nog interessanter om daarbij ook nog eens verschillende disciplines met elkaar in contact te brengen. Vaak ontstaan op breuk- of juist raakvlakken mooie dingen. Daarnaast leerde ik een tijd geleden Dear Hunter kennen. Een bureau dat onderzoek doet op locatie door er te leven; ruimtelijke antropologie. Door ergens tijdelijk te gaan wonen en werken, met mensen te praten, te observeren, te voelen wat er speelt, et cetera. Ze doen dat bijvoorbeeld op probleemplekken in een stad. Zo willen ze het ‘onderhuidse’ in kaart brengen. Dear Hunter zet zichzelf dus in als onderzoeksinstrument. En dat vond ik een razend interessant uitgangspunt voor een interdisciplinair onderzoeksatelier!”

Faculteitsdirecteur Leo Swinkels (Kunsten)

Wat is het belang van dit project voor de faculteit?

“Dear Hunter heeft onder auspiciën van het lectoraat Autonomie en Openbaarheid ervaringen uit de beroepspraktijk vertaalt naar een aanpak voor een interdisciplinair onderzoeksatelier.” Leo Swinkels ziet een grote meerwaarde van een dergelijk onderzoeksatelier. “Het is een onderzoeksatelier dat op het grensvlak van onderzoek en onderwijs en in de verbinding met kunst en samenleving is gepositioneerd. Dat is een belangrijke positie voor het kunstonderwijs van vandaag, en morgen. En dus ook voor de kunstenaars van morgen die wij hier opleiden en begeleiden.”

Waar staan jullie nu?

“Tijdens het project liepen we tegen een bekend probleem aan. Studenten willen wel meedoen, maar er is weinig ruimte voor dit soort projecten. Aanvankelijk wilden tien studenten van verschillende opleidingen meedoen. Uiteindelijk zijn we met vier studenten gestart en met slechts één student geëindigd. Veel studenten zijn afgefallen door tijdgebrek of roosterconflicten. Maar ook de abstractie van de opdracht maakte sommige studenten onzeker.” Ruth twijfelde of ze wel met maar één student door kon gaan. “Ik heb daarover gesproken met Marcel van der Klink. We zagen beiden gelukkig wel de meerwaarde van het project in. Het gaat immers ook om onderwijsontwikkeling op de langere termijn. We zijn toen in een iets andere vorm doorgedaan. Dear Hunter, Veerle en ik zijn samen met de student als gelijke deelnemers aan het project gaan werken. Wij waren heel blij met de student, Igor Dekkers, en hij was blij dat het op deze manier kon. Ook op een andere manier was het project waardevol. Vorig jaar organiseerden we een symposium en een tentoonstelling over het project, waarbij we de werkwijze hebben toegepast en gedeeld met andere kunstenaar-onderzoekers. Nu zijn we een boek aan het maken. Ik hoop dat we dit een vervolg kunnen geven en met meer studenten kunnen delen!”

Wat heeft het project opgeleverd voor de faculteit?

Natuurlijk vindt Ruth het ontzettend jammer dat veel studenten tijdens de loop van het project afvielen. "Maar lectoraten werken aan brede en ontwikkelingsdoelen die meer op de lange termijn zijn gericht. Bovendien was het ook een project dat ging over Dear Hunter. En het was een project dat nieuwe input voor het lectoraat opleverde. Denk aan de vraag: hoe bruikbaar is dit als aanpak voor het kunstonderwijs? Volgens mij is het zeker bruikbaar! Het werkt om een artistieke notatietechniek te gebruiken om na te denken over onderzoek. Je omzeilt clichés en kunt heel nauwkeurig werken. Het werkt om verschillende achtergronden te combineren. En de werkvorm: het maken van werk en vervolgens meteen gezamenlijk daarop reflecteren, dat werkt ook." Verder heeft het project er toe geleid dat het door Dear Hunter pas opgerichte Institute of Calibration een vliegende start heeft gemaakt. De projectmedewerkers gaan het komend jaar in het onderwijs en binnen het lectoraat verder aan de slag met de uitkomsten van het project. Ook de verbinding met de praktijk wordt versterkt via het Institute of Calibration."

Wat heb je geleerd van het project?

Daar moet Ruth lang over nadenken. Ze glimlacht: "Niet omdat ik er niks van heb geleerd, maar juist omdat ik er zo veel van heb geleerd. Het was best spannend in het begin. Dat idee van het tekenen van een instrument: wat gaan we nou eigenlijk doen? Waarom zou het iets opleveren? Het heeft iets bizars om te focussen op iets heel concreets en kleins. Maar achteraf gezien was het veel productiever dan ik had verwacht. Het neemt aandacht weg van vooringenomen ideeën over kunst en onderzoek. Het gaat over details en dat enorme precieze maakt dat je heel scherp gaat kijken naar hoe je als onderzoeker zelf functioneert."

Hoe verankeren en/of implementeren jullie de resultaten?

Ruth heeft in haar faculteit aangegeven dat het belangrijk is om ruimte voor dergelijke projecten structureler in het onderwijs in te bedden. "Inhoudelijk wordt dat niet bestreden, maar de praktijk is weerbarstig. Je moet op maat werken met dit soort projecten. Maar, je moet dan wel studenten hebben. Ook volgend jaar zetten we weer in op het interdisciplinair onderzoeksatelier. Hoe we dat precies gaan vormgeven, daar zijn we nog mee bezig. Wat in elk geval centraal zal staan is de kwaliteit van de werkwijze. Je stelt een onderzoeksvraag en werkt daar dan aan met artistieke middelen. Je produceert en reflecteert, zonder in abstracties of oppervlakkigheid te blijven hangen."

Welk advies geef je mee aan collega's die ook hun onderwijs willen innoveren?

Dé gouden tip bestaat niet volgens Ruth. "Het is zo contextafhankelijk. Wel denk ik dat je er altijd voor moet zorgen dat je je werk zichtbaar maakt voor anderen. Koppel het terug naar je team, naar het management en natuurlijk naar het onderwijs. Zorg voor een schil om je project heen, waarin gediscussieerd, gereflecteerd en gevoed kan worden. Zo zorg je dat het niet eenmalig blijft." Ruth denkt even na en zegt tot slot: "Ik hoop dat Zuyd studenten, docenten, onderzoekers en externe kunstenaars samen tijd, ruimte en geld blijft geven voor verdieping en innovatie. Dat is zo belangrijk!"

Meer informatie?

E-mail ruth.benschop@zuyd.nl

Websites <http://lectoraataok.nl>, www.dearhunter.eu,
www.instituteofcalibration.eu

Zuyd Innoveert geëxporteerd

Ingeborg Janssen Reinen

"Kom maar op met je ideeën!" Met die gedachte lanceerde Ingeborg Janssen Reinen, lid van het College van Bestuur van roc Gilde Opleidingen, drie jaar geleden het programma Gilde Innoveert. "Innovatie geeft de mogelijkheid om een andere energie los te maken. In het onderwijs zijn veel vaste ritmes; als je niet uitkijkt kom je in een bepaalde groove. Met Gilde Innoveert wilden we de docenten daar even uit trekken. Veel docenten hebben namelijk dromen en ideeën over veranderingen in het onderwijs. 'Als ik geld en tijd had, dan zou ik ...' Nou, die mogelijkheden wilden we ze geven!"

Waarom hebben jullie gekozen voor een soortgelijke opzet als Zuyd Innoveert?

Ingeborg is inmiddels drie jaar werkzaam bij Gilde Opleidingen; daarvoor was zij onder meer directeur van de Nieuwste Pabo in Sittard. "In die tijd raakte ik betrokken bij Zuyd Innoveert. Ze vroegen me als lid van de klankbordgroep en zo heb ik de eerste jaren als sparringpartner meegedacht over het programma. Wat ik vooral mooi vind aan deze opzet, is dat het een nieuw elan veroorzaakt binnen de organisatie. Dat zag ik bij Zuyd en dat wilde ik bij Gilde ook. Gelukkig was er op dat moment ook ruimte voor binnen onze organisatie. Ik heb toen contact opgenomen met Marcel en Dominique. Zij hebben met me meegedacht en me tips gegeven. Marcel denkt overigens nog steeds met ons mee over het programma. Erg fijn, die uitwisseling van ervaringen!"

Hoe hebben jullie het aangepakt?

"We hebben een vergelijkbare lijn uitgezet als Zuyd Innoveert. Medewerkers konden een aanvraag indienen en die beoordeelden we. Je moest wel met een serieus plan komen. In het begin twijfelden we nog of we niet iedereen de kans moesten geven om aan een idee te werken, maar daar wilden de medewerkers zelf niks van weten. Ze wilden echte, strenge beoordelingen van de aanvragen. Ze wilden aan iets goeds werken."

Wat heeft Gilde Innoveert jullie tot nu toe gebracht?

"Al heel veel!", lacht Ingeborg. "Het maakt docenten los van het reguliere, het biedt de kans om op een andere manier te kijken naar onderwijs. Zelf vind ik vooral de micro-projecten van docenten bijzonder. Die kleine projecten die vanzelf steeds groter worden en waar betrokken medewerkers en studenten zo veel energie van krijgen. Geweldig om te zien! Daarnaast hoorde ik ook van docenten dat Gilde Innoveert zorgt voor heel andere gesprekken in de koffiekamer. Heb jij al een idee ingediend? Zullen we samen iets doen? Wat kunnen we met dat idee dat we al een hele tijd hebben? Alleen dat al, dat het zulke gesprekken op gang brengt, is een grote winst voor onze organisatie."

Wat hebben jullie anders gedaan dan Zuyd?

“Zuyd had een degelijke begeleidingsstructuur rondom de projecten. Aparte sessies, tussentijdse lerende audits, etc. Daar hadden wij niet de mogelijkheid voor. We bieden de medewerkers wel hulp bij de aanvraag, het formuleren van realistische doelen en bijvoorbeeld het opstellen van een begroting. Voor de rest is onze begeleiding lichter. Daardoor kunnen we wellicht iets minder direct monitoren of alle plannen wel helemaal gerealiseerd worden.” Een ander verschil is dat we bij Gilde Opleidingen de afsluiting van een cyclus iets anders organiseren. “In het najaar organiseren we een evenement: Gilde Leert. Daar geven projectleiders workshops over hun project. Wat hebben ze gedaan, geleerd en wat is het resultaat? Ook vertelt de nieuwe lichter projectleiders wat ze willen gaan doen. Alle medewerkers zijn vrij geroosterd om naar het evenement te kunnen komen. Het was niet verplicht, maar het was een groot succes. Docententeams kwamen gezamenlijk naar het evenement, om te zien wat er allemaal speelt binnen Gilde.”

Welk advies wil je Zuyd Innoveert nog meegeven?

“Tja, lastig”, geeft Ingeborg aan. “We hebben de afgelopen jaren vooral gekeken naar wat wel - of juist niet - werkt bij Zuyd. Net als Zuyd denken wij natuurlijk ook na over hoe je innovatiekracht in je organisatie kan houden. Want dat willen we natuurlijk; ook als dit programma stopt. We willen nieuwe energie blijven aanboren, maar hoe gaan we dat doen?” Ingeborg denkt even na: “Voor Zuyd zou ik misschien het volgende bedenken: voor innovatie heb je ruimte nodig maar je zou bepaalde overkoepelende thema's kunnen bedenken die spelen of van belang zijn of worden binnen de hogeschool. Faculteiten, teams of individuele docenten kunnen dan aangeven dat ze bij een thema betrokken willen zijn; dus over grenzen heen. Je vormt samen een community om te kijken wat er speelt, welke nieuwe ideeën er zijn, en wat je zou willen gaan uitproberen. Voor de rest laat je het vrij en kijk je wat er ontstaat... Maar goed, dat is wat nu even snel in me opkomt. Binnen Gilde gaan we in ieder geval nog een jaar door. Ik geniet ervan dat we iets in beweging hebben gezet binnen de organisatie!”

Meer informatie?

E-mail i.janssenreinen@rocgilde.nl

Website hoemaakjijhetverschil.nl

Nawoord en dankwoord

Het zit erop! Vandaag, 12 oktober 2017, sluiten we het programma Zuyd Innoveert af. Hoewel de tijd is voorbijgevlogen, is de opbrengst niet gering: in vijf jaar hebben 56 Zuydcollega's innovatieprojecten uitgevoerd, waaronder faculteitsprojecten, microprojecten en Zuydbrede projecten. Meer dan driehonderd Zuydcollega's - maar ook vele externen - hebben op bepaalde momenten een kleine of grote bijdrage geleverd aan het programma. Tijd om even stil te staan en terug te blikken. Wat zijn onze herinneringen en reflecties die we graag hier met u delen?

Daarvoor gaan we terug in de tijd. In november 2012 legden we ter goedkeuring het plan voor een innovatieprogramma voor aan het College van Bestuur. Er was in het plan een voorbereidingsfase voorzien, waarin we het programma zo hebben kunnen inrichten dat we in oktober 2013 echt van start konden gaan. Sinds 2013 zijn er veel bijzondere momenten geweest.

Zo waren er de 'grote' momenten, waarop we iets markeerden. Zoals bijvoorbeeld de beoordelingen van nieuwe projecten en de Zuydbrede innovatiemiddagen. Tijdens deze middagen kregen de projectaanvragers de kans hun projecten te delen met collega's van Zuyd, maar zorgden we ook steeds voor een verrassende activiteit. We hebben op deze dagen kunnen genieten van de prachtige innovaties van Daan Roosegaarde, zijn op de hoogte gebracht van belangrijke arbeidsmarktontwikkelingen door Marjolein van Hoonte en weten nu dankzij Pedro de Bruyckere dat je niet elk onderzoeksresultaat meteen voor waar moet aannemen. Maar ook humor ontbrak niet; zo denken we met plezier terug aan hoe we werden ondergedompeld in een Omdenkclinic waarin we vooral geen 'nee' mochten zeggen en door Paul Smit werden meegenomen in een cabareteske ontdekkingsreis over het functioneren van het menselijk brein.

Naast deze grotere momenten kijken we ook terug op veel kleine, bijzondere momenten zoals de pizzasessies waar twee faculteitsoverstijgende projecten werden geboren (Pop-Up School en de Interprofessionele learning Community of Practice rondom kwetsbare ouderen), de lerende audits waar projectleden elkaar kritisch bevroegen en feedback gaven en de bijeenkomsten met de expertgroepleden waarin we de ingediende projecten bespraken en ons een oordeel vormden over de kwaliteit. Bijeenkomsten met de stuurgroep en de klankbordgroep boden ons feedback op onze eigen werkwijze en doelen. Andere noemenswaardige momenten zijn de oplevering van de boekjes van Zuyd Innoveert en de sessies met collega's van de dienst Marketing en Communicatie over de wijze waarop we ook beeld en kleur aan het programma konden geven.

Alles overziend hebben we als programmamanagement veel geleerd over wat het betekent een hogeschoolbreed innovatieprogramma vorm te geven. Een aantal van deze lessen willen we u niet onthouden:

- Innovatie kan alleen maar gedijen als aan bepaalde condities is voldaan. Er moet sprake zijn van een urgent vraagstuk dat uitdagend is, waarbij deelnemers zich persoonlijk betrokken voelen en het vertrouwen hebben om een stap verder te komen. Vaak wordt er gerefereerd aan het gemis aan tijd voor innovatie. Met Zuyd Innoveert konden we collega's in de positie brengen tijd vrij te maken. Tijd alleen is echter niet genoeg. Het gaat er ook om dat er in de voorbereiding van het project voldoende wordt geïnvesteerd in het bepalen van wat nu eigenlijk het probleem is (en het probleem achter het probleem), welke factoren hiermee verband houden, en wie er bij betrokken moet zijn om tot een oplossing te komen die ook duurzaam is. Te snel naar een oplossing willen toewerken op basis van een te smalle probleemanalyse is funest voor innovatie. We hebben geleerd dat een gedegen voorbereiding een belangrijke bijdrage levert aan het welslagen van innovatieprojecten.
- Zuyd Innoveert heeft er toe bijgedragen dat projectleden in contact kwamen met collega's van binnen en buiten hun dagelijkse werkomgeving. Dat ze anderen binnen Zuyd leerden kennen die aan een vergelijkbaar innovatievraagstuk werkten en in de gelegenheid waren met elkaar ervaringen en tips uit te wisselen. We hebben geleerd dat projecten niet alleen een bijdrage leveren aan vraagstukken van opleidingen, maar dat het programma ook betekenisvol is geweest in het bij elkaar brengen van innovators doorheen Zuyd: verbinding, ontmoeting, uitwisseling en perspectiefwisseling zijn naar ons idee dé opbrengsten van Zuyd Innoveert.
- Het bevorderen van innovatie betekent dat moet worden stilgestaan bij de vraagstukken en de aanpakken hiervoor. Echter, niet ieder vraagstuk of idee is even innovatief, niet iedere aanpak is even succesvol. We hebben gewerkt met procedures en formats. Dat heeft bij een aantal projectindieners tot teleurstelling geleid, omdat ze het lastig vonden het projectvoorstel te maken conform het format en soms werd hun project uiteindelijk niet gehonoreerd. Dat was, tegen de achtergrond van de cultuur bij Zuyd waarin afwijzing van projectvoorstellen niet of nauwelijks gebruikelijk was, voor sommige indieners zeer teleurstellend. Maar tegelijkertijd zorgde dat wel voor projecten waarbij we er vanaf de start vertrouwen in hadden dat de projectleden ook de projecten tot uitvoering konden brengen. We hebben niet aan projectleden gevraagd om uren te schrijven of veelvuldig te rapporteren over de voortgang. Dat bevordert de bureaucratie, maar niet de inhoudelijke voortgang. We hebben wel

halverwege de projectduur lerende audits gehouden (met het accent op 'lerende' en niet op 'audit'), om te zorgen voor reflectie en informatie-uitwisseling tussen projecten en het opdoen van ideeën voor de onvermijdelijke en (on)voorziene hobbels die zo eigen zijn aan innovatieprojecten. We hebben geleerd dat het van belang is bij innovatie een goede balans te vinden. Balans tussen enerzijds inzicht in de ideeën en aanpak en de procedures en formats om die helder te krijgen, en anderzijds vertrouwen dat projectleden de competenties, motivatie en creativiteit hebben om er iets moois van te maken.

- Projecten hebben baat bij het bieden van een veilige plek om te praten over eerste ideeën, (concept)projectplannen en de uitvoering van die plannen. Iets niet weten, of halverwege van koers moeten veranderen bijvoorbeeld, is juist kenmerkend voor innovaties. Veiligheid en vertrouwen zijn sleutelwoorden om een werkklimaat te scheppen dat projectleden helpt te blijven communiceren met elkaar en met het programma.
- Gedurende het hele programma hebben we regelmatig de tijd genomen om te reflecteren op wat nodig is om tot goede projectvoorstellen en uitvoering ervan te komen. Dat heeft er toe geleid dat we af en toe de werkwijzen hebben bijgesteld. Zo zijn we begonnen met een onderscheid in (facultaire) macroprojecten en microprojecten. In de eerste ronde hadden we thema's bedacht voor de macroprojecten. Zowel die thema's als ook het onderscheid in micro- en macroprojecten hebben we later losgelaten. We gingen aan projectindieners vragen eerst een pitch te houden waarop ze feedback kregen, alvorens te starten met het schrijven van een eerste versie van het projectvoorstel. Na enige tijd hebben we ook de lerende audit ingevoerd waaraan telkens zo'n drie projecten tegelijkertijd deelnamen, in plaats van dat wij als programmaleiders de faculteiten afgingen om de lopende projecten individueel te evalueren. Kortom, Zuyd Innoveert is als programma een lerend programma geweest waarbij de werkwijzen zijn bijgesteld op grond van de ervaringen van betrokkenen, in het licht van de beoogde programmadoelen.
- In het programma hebben we een aantal rollen benoemd die nodig waren om het programma tot een succes te maken. Naast onze rol als programmamanagers, als zorgdragers voor het inrichten van de juiste werkprocessen en het bewaken van de programmadoelen, hebben ook anderen een rol gespeeld. Omdat we de projecten niet als programmamanagement wilden beoordelen, hebben we de rol van experts gedefinieerd. Deze Zuydcollega's hebben als jury de voorstellen en pitches beoordeeld. We namen als programmamanagement actief deel aan de jurybijeenkomsten, maar in de uiteindelijke afweging waren de inzichten van de jury altijd leidend. De uitkomsten van het juryberaad

bespraken we vervolgens met Collegelid Kitty Kwakman. Zij had naast de rol van opdrachtgever ook de rol van finale beoordelaar. Het uiteindelijke oordeel werd in een door haar ondertekende brief aan de projectaanvragers gestuurd. Andere rollen in het programma waren die van procesbewaker, externe adviseur en secretariael ondersteuner. In de afgelopen jaren hebben wij ervaren hoe belangrijk het is voor een complex programma als Zuyd Innoveert, om rollen te definiëren en vervolgens hier rolvast, of in ieder geval rolbewust, in te opereren. Omdat ieder een eigen rol had, konden we goed 'in de keten' samenwerken en afspraken maken: iedereen wist waarvan hij of zij was en op welk moment. Eerlijk gezegd was het voor ons als programmamanagement niet altijd gemakkelijk in de eigen rol te blijven, hetgeen bijvoorbeeld bleek tijdens de beroemde pizza-sessies, waar we als leiders van de sessie gezien werden in plaats van de begeleiders die de regie graag bij de deelnemers wilden houden. Blijven communiceren waar je wel en niet van bent als programmamanagement heeft er beslist toe bijgedragen dat het programma transparant bleef.

- Innoveren is niet eenvoudig en dat geldt ook voor het breder verspreiden en laten beklijven van de opgedane kennis. We hebben gewerkt aan het verspreiden van kennis over innovaties via onze jaarlijkse boekjes en het organiseren van de jaarlijkse Zuyd Innovatiemiddagen, waar projectleiders via discussie of workshops de projectopbrengsten deelden met een grotere groep Zuydcollega's. Hoe de projectleden binnen de eigen opleiding of faculteit de kennis verspreiden en verankeren, is naar onze inschatting tamelijk variabel geweest. De kennis uit innovaties duurzaam binnen Zuyd beschikbaar krijgen en houden, blijft een punt van aandacht, ook voor toekomstige initiatieven binnen onze hogeschool. Echter, het gaat niet alleen om de kennis over de innovaties als zodanig, maar ook om de kennis over het proces van innoveren. Het programma bood Zuydcollega's de gelegenheid hun bekwaamheid in het innoveren verder te ontwikkelen. En die bekwaamheid nemen zij, bewust of onbewust, weer mee in al hun verdere activiteiten binnen onze hogeschool. Die innovatiebekwaamheid bestempelen wij als een belangrijke duurzame opbrengst van het programma.

Wij willen graag afsluiten met een dankwoord, omdat het programma immers een teamprestatie is. Een aantal mensen verdient het om genoemd te worden.

Onze grote dank gaat uit naar:

- Kitty Kwakman, lid van het College van Bestuur van Zuyd Hogeschool en in die hoedanigheid opdrachtgever van het programma. Zonder jou was Zuyd Innoveert er niet geweest. Het is fijn om een hart voor innovatie en onderzoek ook vertegenwoordigd te zien in het College van Bestuur;
- Alle indieners en uitvoerders van kleine en grote innovatieprojecten in de afgelopen vier jaar. Zonder jullie goede ideeën om het onderwijs bij Zuyd mooier, beter of spannender te maken, had het programma niet kunnen bestaan. Wij nodigen iedereen van harte uit nog een keer naar de projecten te kijken in deze en vorige edities van dit boekje.
- Fleurie Nievelstein, je was een ongelooflijke steun voor ons in het overzicht houden van het programma als geheel, het bewaken van de kwaliteit van de projecten en het inhoudelijk voorbereiden van vele programma-activiteiten.
- Marije Duijsens en Ton Slits voor het beoordelen van de microprojecten, een rol die jullie zeer enthousiast en professioneel hebben ingevuld.
- Alle Zuydcollega's die ons op deskundige wijze als hebben ondersteund in het feedback geven op pitches en tussentijdse voorstellen en als jurylid de voldragen projectaanvragen hebben beoordeeld, de zogenaamde expertgroep. We noemen jullie graag bij naam: Marije Duijsens, Dorien Gerards, Paul Hennissen, Judith van Hooijdonk, Kim Hulsen, Frans Jacobs, Chris Kuijpers, Fleurie Nievelstein, Annerien Pin, Sylvia Schoenmakers, Yvonne Smeets, Harry Vaessen en Renée Verwey.
- Paul van Deursen, die ons met name in de eerste twee jaar vanuit een externe blik zeer prettig heeft ondersteund in het verder in de steigers zetten van het programma en het begeleiden van de voorbereidingsessies van de eerste reeks macroprojecten. Jouw idee van het voeren van lerende audits tussen projectaanvragers onderling bleek een belangrijke en goede interventie in het programma.
- Alle klankbordleden - te weten Rico Camp, Ingeborg Janssen-Reijnen, Lex Sanou, Alfons ten Brummelhuis, Hans Olthof en Desirée Joosten-ten Brinke - en stuurgroepleden, te weten Kathleen Schlusmans en Wim Gijselaers. Dankzij jullie bleven we scherp en voelden we ons gesteund in het wijzigen van de koers, in het belang van het programma.
- Eric van de Luijtgarden, voor de bevlogen wijze waarop je het debat over onderwijsinnovatie leidde tijdens de Zuydbrede innovatiemiddag in 2016.
- Nicole Leenders en Tamara Deckers, voor alle ondersteuning bij de begroting en financiële afhandeling, door jullie konden wij ons helemaal richten op de inhoudelijke aspecten van het programma.

- Mieke Faessen, Daniela Cornelder en Sandra Bösch, voor alle secretariële ondersteuning. Voor een complex programma als Zuyd Innoveert is deze ondersteuning goud waard.
- Celine Ermans, Gerty Louppen, Simone Schulz, Ilse de Greef, de externe tekstschrijvers en vele andere collega's vanuit de dienst Marketing en Communicatie. Dankzij jullie werd niet alleen Zuyd Innoveert bekend binnen Zuyd, maar hebben wij ook prachtige materialen kunnen ontwikkelen, zoals bijvoorbeeld de boekjes als deze, de banners en de Zuyd Innoveert blokken. Klaus Tummers maakte prachtige foto's die er voor zorgden dat het programma en alle projecten echt zichtbaar werden.

Tot slot danken we Zuyd Hogeschool, omdat wij als relatief nieuwe Zuyderlingen door het programma Zuyd Innoveert de kans hebben gekregen collega's van alle faculteiten te ontmoeten en te leren kennen. We hopen dat we elkaar blijven tegenkomen binnen de nieuw te ontplooiën onderwijsinnovaties in Zuyd en wensen ieder daarbij veel ruimte, mogelijkheden tot professionele ontwikkeling en vooral plezier toe.

Tot ziens!

Dominique Sluijsmans en Marcel van der Klink
Programmamanagement Zuyd Innoveert

Oktober 2017

Kernteam Zuyd Innoveert

Marcel van der Klink

Dominique Sluijsmans

Sandra Bösch

Zuyd

Postbus 550

6400 AN Heerlen

www.zuyd.nl

info@zuyd.nl

Colofon

Uitgave Kernteam Zuyd Innoveert

Tekst Kitty Kwakman, Dominique Sluijsmans, Marcel van der Klink,

Joyce Ketelaars

Eindredactie Dienst Marketing en Communicatie

Vormgeving Lücker Design, Sittard

Fotografie Klaus Tummers

Drukwerk OBt, Den Haag

